IZHAJA OB PONEDELJKIH, SREDAH IN SOBOTAH – TELEFONI: UREDNIŠTVO 24-75, TAJNIŠTVO IN UPRAVA 21-90 – TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 17-70-1-135 – LETNA NAROČNINA 900 DIN, MESEČNA 75 DIN, POSAMEZNA ŠTEV. 10 DIN

LETO XIV

KRANJ, PONEDELJEK, 31. julija 1961

ŠT. 85

IZHAJA OD OKTOBRA 1947 KOT TEDNIK – OD 1. JANUARJA 1956 KOT POLTEDNIK – OD 1. JANUARJA 1960 TRIKRAT TEDENSKO – IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« V KRANJU – UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR – GLAVNI UREDNIK: SLAVKO BEZNIK

GLAS

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Velika slovesnost ob 20-letnici revolucije in občinskem prazniku v Kranju

Oddolžitev spominu revolucije

SPOMENIK NAJ DOKAZUJE, KAJ LAHKO STORI BORBENO IN ENOTNO LJUDSTVO S POŠTENIM IN SPOSOBNIM VODSTVOM

Tovariši in tovarišice!

Danes smo se zbrali na tem kraju, da bi odkrili spomenik ljudski revoluciji, dvajset let po njenem začetku in šestnajst let po njenem zmagoslavnem zaključku. Z njim proslavljamo njeno veličino in se hkrati oddolžujemo številnim žrtvam, ki so padle za njeno izbojevanje. Res je, da v Kranju nekoliko pozno izvršujemo to dolžnost; nikakor pa ne prepozno. Naše današnje slavje je zdaj še pomembnejše, ker ga združujemo z letošnjim splošnim proslavljanjem dvajsetletnice oborožene vstaje slovenskega naroda in tudi našega mesta.

Dvajset let je doba, v kateri se še nismo toliko oddaljili od velikih dogodkov, da bi zbledela njihova veličina in dramatičnost. Hkrati pa smo se od njih že toliko odmaknili, da jih lahko motrimo dovolj nepristransko in v vsej obsežnosti njihovih zgodovinskih posledic. Sicer pa pojma »ljudska revolucija« niti ne moremo omejiti samo na štiri vojna leta, ko je, naravno, dobila svoj najmočnejši in najumljivejši izraz. Njene korenine segajo vse do začetkov organiziranega delavskega gibanja pri nas v Kranju in v naši širši domovini, in nadaljuje se v naši povojni socialistični graditvi, ko njene velike ideje revolucije dobivajo svojo praktično potrditev.

V razdobjih, kot jih predočuje ta spomenik, se je odvijala borba delavskega razreda v vsej naši domovini in še posebej v našem industrijskem kraju. Tuji in domači kapitalisti, ki so pred skoro štiridesetimi leti gradili prve kranjske tovarne, tega gotovo niso delali iz golega človekoljubja ali zaverovanosti v lepote Kranja. Gradili so jih zato, da bi z najnesramnejšim izkoriščanjem cenene delovne sile čimbitreje obogateli. Tu nas je danes mnogo, ki se z nepotešenim srdom in grenkobo spominjamo težkih pogojev, pod kakršnim je tedaj delal in živel industrijski delavec, z izjemo majhnega števila strokovnjakov in kapitalističnih plačancev. Sramotno izkoriščanje in bedni socialni položaj sta ob rastoči razredni zavesti delavcev privedla do tega, da je poleti 1936 izbruhnila velika stavka kranjskega tekstilnega delavstva, ki se mu je pridružilo skoro vse tekstilno delavstvo Slovenije. Vodili so jo komunisti v sodelovanju z drugimi naprednimi predstavniki strokovnih organizacij. Stavka je po svoji politični ostrini in borbeni enotnosti delavcev pomenila odkrit razredni spopad delavcev s kapitalisti. Sicer se je končal s surovo intervencijo žandarmerije, vendar je prinesel znatno izboljšanje gmotnega položaja delavcev in okrepil njihovo razredno zavest. Stavka je pokazala veliko solidarnost večine delovnih kmetov in mestnih srednjih slojev z borbo delavcev, solidarnost, ki je imela velik pomen tudi v kasnejši borbi delavskega razreda proti rastoči fašistični nevarnosti in končno v narodnoosvobodilni vojni.

Fašizem in vojna sta tedaj že pritiskala na naša vrata. Nepomirljiva notranja nasprotja so silila domačo vladajočo kliko klerikalne in nacionalistične baže, da je do kraja omejevala demokratične svoboščine, z najhujšim policijskim nasiljem dušila delavsko gibanje in utirala pot rastočim fašističnim vplivom. Državljanska vojna v Španiji je bila plat zvona velike nevarnosti. Brž nato se je sprožila druga svetovna vojna in Hitlerju se je posrečilo, da je v pičlem letu podjarmil večino Evrope in se pripravljal na neizbežen spopad s Sovjetsko zvezo.

V ta namen mu je bilo potrebno tudi sodelovanje Jugoslavije. Toda, ker je revolt ljudskih množic razveljavil sramotno zvezo naše države s Hitlerjem, nas je v aprilu 1941 neutegoma napadel.

ORGANIZIRAN ODPOR SE JE ZAČEL TAKOJ OB OKUPACIJI

V manj kot dveh tednih se je stara Jugoslavija razsula kot črviva stavba; njeni voditelji so panično pobegnili v inozemstvo ali pa so se zaradi svojih razrednih koristi vdinjali okupatorjem. Naši narodi so bili na milost in nemilost prepuščeni fašističnim mrhovinarjem, ki so si brž razdelili lahko pridobljeni plen. Od slovenskega ozemlja je pripadla Ljubljana z Notranjsko in Dolenjsko Italijanom, Prekmurje Madžarom, Štajerska in Gorenjska pa Nemcem. Le-ti so obe zasedeni pokrajini takoj razglasili za sestavni del velikega reicha in napovedali njuno skorajšnjo uradno priključitev. Tolikanj slavljeni Hitlerjevi »novi red« je zdaj naglo stopal v veljavo. Številna okupatorska uprava je ob podpori nekaj domačih izdajalcev začela z vso naglico izkoriščati gospodarske in človeške zmogljivosti Gorenjske za svoje nadaljnje vojaške avanture. Budno propagandno in organizacijsko aktivnost je spremljalo stopnjevano policijsko nasilje. Začela so se preganjanja najzavednejših ljudi, zlasti komunistov; nastali so zloglasni preiskovalni zapori v Begunjah; že v maju je bila izseljena prva skupina naprednih ljudi in vse bolj očitno se je javljala grožnja za popolno izselitev Slovencev iz tega območja.

V teh usodnih dneh se je kljub splošni zbeganosti in nemoči vendarle našla sila, ki se je odločno zavzela za organiziran odpor proti okupatorju. Ta sila je bila Komunistična partija Jugoslavije, ki se je zaradi svojega nepomirljivega nasprotja do fašizma in jasne politične usmeritve, zaradi svojega ugleda pri delovnih množicah, zaradi članstva, pokazala edino sposobna, da povede naše ljudstvo v boj proti okupatorju in v pravo ljudsko revolucijo.

Organiziran odpor proti okupatorju je pravzaprav začel brž po okupaciji. Začel se je z zbiranjem orožja, z drobnimi propagandnimi in sabotažnimi akcijami in nazadnje s pojavom prvih skupin ilegalnih borcev, ki so se pred nevarnostjo aretacije umikali v popolno ilegalnost. Z napadom Hitlerja na Sovjetsko zvezo je naša borba dobila močno moralno oporo. Tako so v drugi polovici julija 1941 tudi na našem območju dozoreli pogoji za oboroženo vstajo. V dneh od 5. do 20. julija so nastale na Gorenjskem številne partizanske enote in začele dejansko oboroženo borbo z okupatorjem. 1. avgusta je v borbi s

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zvezni ljudski poslanec in prvoborec Vinko Hafner govori na slavnostnem zborovanju v Kranju. Govor objavljamo skoraj v celoti kot uvodni članek na prvi in drugi strani

Pomnili bomo, tovariši...

Slavnostnega zborovanja se je udeležil tudi predsednik Ljudske skupščine LR Slovenije **Miha Marinko**

Kranj, 30. julija. — V počastitev občinskega praznika in 20-letnice ljudske vstaje je bilo danes na Trgu revolucije slavnostno zborovanje, katerega osrednji del je bil namenjen odkritju spomenika revolucije. Uvod v to veličastno manifestacijo je bila slavnostna seja v dvorani okrajnega ljudskega odbora, ki se je je udeležilo veliko število gostov in domačinov. Slavnostne seje oziroma zborovanja so se udeležili tudi predsednik Ljudske skupščine ljudske republike Slovenije Miha Marinko, organizacijski sekretar CK KPS Ivan Maček, podpredsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga, član Centralnega komiteja ZK Jugoslavije Boris Ziherl, dalje državni podsekretar za industrijo ZIS Vinko Hafner, predsednik OLO Kranj Jakob Žen, nekateri zvezni in republiški ljudski poslanci ter drugi vidnejši predstavniki političnega in javnega življenja v okraju in občini. Razen teh so se slovesnosti udeležili tudi mnogi prvoborci, svojci padlih v NOB in množica ljudi iz bližnje in dalje okolice.

Iz deževne sivine sobotne noči se je danes zjutraj prebudil Kranj kot v sončnem svitu prerojen svet, ki želi ves sročen in nasmejan sprejeti in pozdraviti svoje ljudstvo. Že v zgodnjih dopoldanskih urah so se začele na Trgu revolucije zbirati skupine ljudi, ki so prispeli od vsepovsod. Podoba, ki se je ponujala očem, ni bila vsakdanja: kamor koli so je ozrlo oko — povsod zastave... cvetje in nasmejani obrazi ljudi, ki so to pot sklenili še posebno lepo proslaviti današnji veliki dan. Resnično — Kranjčani pa gostje iz bližnje in daljne okolice so se pripravili na slavje tako, kot se more in zna pripraviti le ljudstvo, ki je dolga leta — 20 in več let, z zanosom, samozatajevanjem in požrtvovalnostjo sproščalo vsa svoja hotenja in sile v prid revolucije.

Kmalu potem, ko je bila končana slavnostna seja, se je začela od vseh strani zgrinjati na Trg revolucije množica ljudi. Pogledi vseh so bili uprti v detajle spomenika revolucije. Bili so še zastrti z rdečo tkanino. Natanko ob 10. uri, ko je bilo okrog posameznih spomenikov, obdanih z gozdom praporov, zbrano več kot deset tisoč ljudi, so vzklikanje mladincev — brigadirjev, smeh in sproščeno vzdušje množice, preglasili zvoki fanfar. Znak za začetek zborovanja.

Najprej Internacionala — pesem, ki je povsem utišala množico, nato pa je s slavnostne tribune začel z uvodnim govorom predsednik OO SZDL Kranj Martin Košir. Le-ta je nato povabil k besedi državnega podsekretarja za industrijo Vinka Hafnerja. — Po končanem govoru — aplavz, in množica je vzvalovila. Oči vseh so se uprle v zastrte spomenike. Rdeča zastirala na spomenikih so zaplapolala v vetru ter zdrsnila k vznožju podstavkov. Vsi štirje detajli spomenika revolucije so se razgalili očem v vsej svoji mogočnosti in lepoti. Desettisočglavo množico je zajelo nepopisno navdušenje. Še več: recitacije in borbene pesmi, ki so vseskozi prepletale slovesnost, so dale temu velikemu trenutku še posebno slovesno in nepozabno vzdušje. — Tega dne res ne bo moč pozabiti.

NA JESENICAH PODELJENO 85 ODLIKOVANJ

Kakor vsako leto so tudi letos odlikovali najzaslužnejše člane delovnega kolektiva Železarne Jesenice in nekaterih manjših podjetij. Slovesnost je bila v okviru praznovanja občinskega praznika v soboto, 29. julija, zvečer v klubskih prostorih Kazine. Na ukaz predsednika republike je bilo letos odlikovanih 85 oseb, od katerih je prejelo red dela 30 odlikovancev, medaljo dela pa 55. Odlikovanja je podelil predsednik ObLO Jesenice Franc Treven.

Dve občini - ena pot

Obranca, Cegelnica, Velika planina... To so kraji svetlih spominov iz najusodnejših revolucionarnih dni jeseniških in kranjskih delavcev. — Obe dve gospodarsko najmočnejši občini praznujeta te dni svoja praznika, občini slavita 1. avgust kot osrednji dan vsakoletnega praznovanja.

Na dolgi poti revolucionarnega delavskega gibanja prednjačijo Jesenice. Strokovno gibanje je tam že pred prvo svetovno vojno utrjevalo razredno samozavest. — Že 1902. leta so ustanovili slovenski Strelski klub, dve leti kasneje pa so ustanovili društvo Sokol itd.

Spričo takega gibanja je tudi Oktober zabeležil na Jesenicah močan odmev. Ob takratnih prvih komunistih so se kalili novi borci revolucije: Čufar, Gregorčič, Verdnik, Stražišar... Vsak obrat Železarne, vse Jesenice so bile en sam neuklonljivi viharnik.

V Kranju so bili pogoji drugačni. V času Oktobra tu še sploh ni bilo industrije. Toda velika stavka tekstilnih delavcev 1936. leta je že pokazala, kakšno moč imajo lahko organizirani delavci. Tako je imel tudi Kranj v usodnih dneh okupacije močno partijsko in sindikalno vodstvo.

Po vojni sta obe delavski središči stopali po isti poti — nenehno krepita gospodarsko moč in izboljšujeta življenjsko raven prebivalstva. Kolektivi povečujejo proizvodnjo, odprli so nove obrate, zgradili šole, prodajalne — prostrana stanovanjska naselja kot so Vodovodni stolp, Zlato polje, na Plavžu itd. In gradnjo nadaljuje v vedno večjem obsegu. Na temeljih izbojevane revolucije si delovni ljudje zagotavljajo lepše čase.

S petkove seje ObLO Jesenice

Potrjene spremembe

Odborniki so zahtevali številna pojasnila

Na zadnji seji Občinskega ljudskega odbora Jesenice, ki je bila pretekli petek, 28. julija, so odborniki zahtevali odgovore na vrsto vprašanj s področja komunalne dejavnosti. Tako je ljudski odbor obravnaval nekatere pomanjkljivosti pogrebne oziroma pokopališčne službe, nujnost popravila Tomšičeve ceste, neki odbornik pa je opozoril tudi na nezadovoljiv potek del pri gradnji turističnih objektov v gornjesavski dolini, zlasti še restavracije na Vitrancu. Med preostalimi točkami dnevnega reda pa je ljudski odbor potrdil poročilo tržne inšpekcije, predlog o spremembah in dopolnitvah družbenega plana občine Jesenice za leto 1961, zaključni račun proračuna za preteklo leto ter razpravljal o dotoku proračunskih sredstev v letošnjem prvem polletju in o gibanju osebnih dohodkov v prvem četrtletju leta 1961.

Poročilo o tržni inšpekciji je zaradi odsotnosti poročevalca podal Stane Zorman, ki je v uvodu dejal, da tržna inšpekcija zaradi številnih problemov in pomanjkanja strokovnega kadra ni mogla sistematično pregledovati in kontrolirati gospodarskih organizacij, temveč da je reševala le posamezne pereče probleme. Ljudski odbor je poročilo potrdil po razpravi, v kateri je sodelovalo več odbornikov. Tovariš Lazar je razpravljal o dviganju cen, predvsem v trgovinah z železnino, medtem ko so nekateri predlagali, da bi bilo pametno kontrolirati tudi poslovanje vseh tistih zavodov in ustanov, ki jih financira občina. Delno je na njihove predloge odgovoril tov. Strajner, ki je dejal, da še vedno ni nekih posebnih predpisov o finančnem in materialnem poslovanju teh zavodov.

Predsednik sveta za družbeni plan in finance je odbornikom obrazložil zahteve zborov volivcev v zvezi z rebalansom družbenega plana. Po njegovih besedah in po splošni razpravi povzemamo, da so zbori volivcev, ki so uspeli le bolj po terenih, manj pa po proizvajalskih skupinah, v glavnem soglašali s predlaganimi spremembami, vendar pa so volivci skoraj povsod zahtevali hitrejše in uspešnejše reševanje komunalnih problemov.

Ob upoštevanju zahtev zborov volivcev in po razpravi na seji sami je ljudski odbor potrdil rebalans družbenega plana jeseniške občine za leto 1961.

Poročevalec je v poročilu o izvršitvi zaključnega računa proračuna občine Jesenice med drugimi navedel tudi to, da je bil dohodek od prometnega davka alkoholnih pijač realiziran le v višini 68%. Vse to vzbuja domnevo o prikrivanju dejanskega prometa. Zato je odbornik in ljudski poslanec Maks Dimnik zahteval pojasnilo, če bodo domnevne utaje podrobneje preiskali ali se bodo zadovoljili samo z dejstvom. Odborniki so zato potrdili sklep, da naj ta primer tržna inšpekcija še podrobneje preišče.

Ljudski odbor je na petkovi seji potrdil tudi nekatere organizacijske in zemljiške zadeve ter razpravljal o ustanovitvi kmetijskega centra v Žirovnici.

Več kot deset tisoč ljudi je včeraj prisostvovalo odkritju spomenika na Trgu revolucije

BOJI NA ŽIROVSKEM VRHU

Gorenjska oziroma Prešernova VII. SNOUB je prišla 31. julija 1943 na Žirovski vrh. Namenjena je bila na Dolenjsko oziroma na italijansko zasedeno ozemlje. Pričakovali so skorajšen razsul te vojske. Brigada naj bi tam v sklopu drugih enot sodelovala pri razoroževanju italijanskih vojakov.

Na Žirovskem vrhu bi se morala brigada pripraviti za pohod. Toda Nemci so zvedeli za ta manever in so brigado obkolili. Prišlo je do ogorčenih bojev. Ranjen je bil tudi komandant brigade Igor. Šele 4. avgusta se je brigadi posrečilo prebiti močan obroč, kar je bila zlasti zasluga odločilnega juriša II. bataljona pod vodstvom komandanta Albina Drolca-Krtina. Tako je brigada, čeprav oslabljena, krenila na pot proti Dolenjski.

TRŽIŠKA ČETA

Tržiška četa, ki je bila ustanovljena konec julija 1941 na Vetrnem pri Tržiču, je 1. avgusta krenila proti Veliki Poljani pod Storžič, da bi se tam združila z Kranjsko četo. V tržiški četi je bilo 30 borcev.

PRVI BOJ

Prvo večjo hajko na partizane so Nemci pripravili 1. avgusta 1941. leta na Obranci oziroma Mežakliji. Prvič na Gorenjskem so takrat Nemci prišli do odprtega spopada s partizani Jeseniške čete in doživeli občutne izgube. Zato so v svoj kronološki pregled uvrstili takratno borbo na Obranci kot prvo pravo borbo z organizirano partizansko enoto. Spričo močnega odpora partizanov in prizadejanja izgube so Nemci te boje jemali resno. Za udeležbo v njih so nemški vojaki dobili posebno priznanje.

IZ CEGELNICE POD STORŽIČ

Druga Kranjska četa, ki je nastala zadnje dni julija 1941. leta za vasjo Cegelnica pri Naklem, je 1. avgusta krenila proti Veliki Poljani pod Storžič. Komandir te čete je bil Franc Mrak, komisar pa Stane Toplak. Precej borcev te čete je bilo iz tovarne Semperit (sedanja Sava). Drugi del prvoborcev iz Kranja, ki jih je vodil Andrej Bravč, pa so že bili pod Storžičem. Naslednji dan — 2. avgusta so kranjski prvoborci na Veliki Poljani izstrelili prvi strel na sovražnika.

Spričo vseh teh revolucionarnih dogodkov, ki so se vrstili zadnje dni julija in prve dni avgusta 1941. leta so v Kranju izbrali 1. avgust za vsakoletni občinski praznik.

Ljudje in dogodki

DRUGO DEJANJE

Drugo dejanje političnih razgovorov med francosko vlado in začasno alžirsko vlado se je začelo z manj hrupa in optimizma. Vloge so ostale v stari zasedbi, na eni strani sivolas francoski minister za alžirska vprašanja Joxe, na drugi strani pa zunanji minister začasne alžirske vlade Krim Belkasem. Sceno so medtem preuredili, namesto letoviščarskega zdravilišča Eviana je prišel mirnejši Lugrin.

Francija je danes še vedno obsedena z iluzijo, da je Alžirija prekomorski del francoske metropole. Toda Alžirci so se temu političnemu stališču uprli že pred sedmimi leti, ko je počila prva puška. Z druge strani dogodki kažejo, da Francija ni zmožna zaceliti ran razpadanja niti na svoji lastni koži, kaj šele, da bi si zastavljala naloge, ki so prerasle zgodovinski razvoj v Afriki. Dosedanji rezultati de gaullistične politike kažejo znake težke resignacije: mirovna pogajanja v Evianu so pokazala, da se alžirskih državnikov ne da zvijati, kakor igračk iz gume, notranje razprtije v vojski in upori kmetov v posameznih francoskih pokrajinah so napravili de Gaullu precej sivih las, razen tega pa vsak dan eksplodira še kakšna mina v mestnih četrtih francoskih mest, pa tudi vojska je po dveh neuspelih udarih še bolj razklana, kot je bila.

V 37 mesecih neomejene oblasti in splošnega parlamentarnega mrtvila de Gaullu ni uspelo rešiti naloge, zaradi katere je vzel v roke krmilo francoske politike. Alžirski problem je danes še vedno največja izguba v državnem proračunu. S svojim govorom in dogodki, ki so se sledili v Alžiriji 5. julija, je general najbrž pokopal zadnje posmrtne ostanke francoske politične modrosti. Zadnje dni je namreč vedno bolj očitno, da je nova smer francoske politike še bolj kratkovidna, kot je bila. Francoska vlada preti Alžircem z odcepitvijo ozemlja na katerem živi evropsko prebivalstvo. S tem skušajo izvršiti zadnji pritisk na začasno alžirsko vlado, da bi popustila za konferenčno mizo. Po drugi strani pa nekateri poznavalci severnoafriških razmer še računajo, da se bo francoska vlada poslužila te možnosti, da bi spravila alžirski problem z dnevnega reda.

»Na naših zemljevidih so že začrtana področja v Alžiriji na katerih živi pretežno evropsko prebivalstvo,« je pred kratkim izjavil ministrski predsednik Michel Debré v francoski skupščini. »Če ne pride do združitve s Francijo ,bomo prisiljeni odcepiti francosko prebivalstvo od Alžirije. Za Alžirce se po odcepitvi Francija več ne bo brigala.«

Pariški dnevniki so pohiteli z ponatisom Debrejevega zemljevida. Ta zemljevid kaže ozki obalni pas med mestom Alžir in Oran na katerem stanuje okoli 84 odstotkov evropskega prebivalstva v Alžiriji. Samo 170 tisoč od skupaj 1.035.000 prebivalcev evropskega porekla bi bilo treba preseliti. Zanimivo je dalje, da to področje vključuje $\frac{1}{3}$ alžirske industrije in 70 odstotkov kmetijske proizvodnje.

S svoje strani je začasna alžirska vlada ostro obsodila francoski načrt. »Delitev Alžirije pomeni odrekanje pravice samoodločbe in bo vodila k vojni brez konca.« V mestih, ki jih je Debré označil v svojem zemljevidu za Francoze je bilo v demonstracijah 5. julija 100 mrtvih. Težko si je spričo tega zamišljati, da bi imel francoski načrt kakšen praktičen pomen.

V takšnem razpoloženju postaja pogajanje v Lugrinu vedno težje in ne obeta pozitivnega sporazuma. Vse to povečuje splošno zaskrbljenost, da se bo alžirska vojna nadaljevala. Zlasti, ker se je francoska vlada vedno bolj začela opirati na politiko vojaške sile in na nove vojaške akcije v severni Afriki. Kolonialna vojna na afriškem kopnu se bo najbrž nadaljevala, ker se Francozom vse žrtve te vojne še ne zdijo dovolj velike. Stara iluzija o kolonialni moči še visi kot Damoklejev meč nad Alžirijo in njeno usodo.

Kolikor ko realna računica vplivala na razgovore v Lugrinu, je težko predvideti. Dejstvo je, da francoska stran ne kaže pripravljenosti na popuščanje. Od francoske pripravljenosti pa praktično zavisi vse.

Oddolžitev spominu revolucije

(Nadaljevanje s 1. strani)

partizani na Poljani pod Storžičem padel prvi Nemec, zaradi česar slavimo ta dan kot praznik ljudske vstaje občine Kranj.

Hkrati kot v naših krajih se je razplamtela partizanska borba tudi na drugih območjih Gorenjske, Štajerske in Zasavja. Po vsej Sloveniji se je naglo utrjevala Osvobodilna fronta kot najširša množična organizacija slovenskega naroda za boj proti okupatorju. Njeni odbori so bili že konec avgusta ustanovljeni v vseh večjih tovarnah in naseljih današnje kranjske občine. Povsod so se okrepile tudi partijske organizacije.

PRVI PARTIZANSKI STRELI — ZNANILCI NEUNIČLJIVEGA UPORA

Tolikšen razmah oborožene vstaje je Nemce izprva presenetil; ko pa so prav spregledali njeno nevarnost, so jo skušali zadušiti predvsem z obsežnimi vojaškimi operacijami proti partizanskim enotam. Prizadejali so jim nekaj težjih udarcev. Zlasti to velja za komaj ustanovljeni kranjsko-tržiški bataljon, ki je bil prve dni avgusta razbit v Dobrči in Storžiču in je za dalj časa prenehal obstajati. Obenem z operacijami proti partizanom so Nemci silno zaostrili teror nad civilnim prebivalstvom. Začelo je streljanje talcev, vse pogostejše aretacije in mučenja pripadnikov osvobodilnega gibanja in množične internacije v zloglasna taborišča smrti.

Vse to je ni zatrlo osvobodilnega gibanja. Po vsakem udarcu se je znova opomoglo; naglo je prebrodilo začetniške slabosti in tako proti koncu leta 1941 doživelo svoj največji vzpon v pravi ljudski vstaji v Poljanski in Gornjesavski dolini, bohinjsko-blejskem kotu in kot krona vsemu v znameniti dražgoški borbi. To so bile borbe tolikšnega obsega in pomena, da se lahko primerjajo z borbami, ki so jih v približno istem času vodile naše najmočnejše in najslavnejše partizanske enote v Srbiji, Bosni in Hercegovini.

Če zdaj v odmaknjenosti dvajsetih let in v čisto drugem položaju ocenjujemo začetke oborožene borbe v juliju 1941 in jih primerjamo s kasnejšimi, resnično veličastnimi borbami pri nas na Gorenjskem in drugod, nas to lahko zavede v kaj neobjektivno oceno. Gledani iz čisto ožjih, od takratne stvarnosti oddvojenih meril, so bili ti začetki morda borni in malopomembni. V resnici pa so bili prvi partizanski streli pravi upor, neuničljiv zaradi svoje zasidranosti v tlačenem ljudstvu in zaradi jasnosti svojih plemenitih ciljev, upor z mnogo večjimi moralno-političnimi kakor vojaškimi učinki. Vzplamtel je v srcu okupirane Evrope, tu na skrajnem severozapadnem koncu Jugoslavije, na močno obljudenem in strateško važnem področju, ki so ga Nemci kratkomalo razglasili za integralni del svoje matične države. Toda od prvega začetka partizanske borbe naša lepa Gorenjska zanje ni bila več varno zaledje, kamor bi lahko prihajali na oddih. Postala je bojišče, od koder so se uporniški streli čuli globoko v njihovo zaledje in pomagali rahljati napihnjeno samozavest nepremagljivih zavojevalcev Evrope. Ti streli so bili iskra mogočnemu požaru, ki je nazadnje pognal okupatorja iz naših lepih krajev in upepelil njegove zločinske načrte o iztrebljanju našega ljudstva. In še nekaj: ti streli so bili dramatičen prelom z našo tradicionalno poslušnostjo tujcu in nenaden, nikdar prej doživljen vzpon najglobljega domoljubja našega človeka.

BISTVO NAŠIH USPEHOV JE BILO V RAZREDNI IN PATRIOTIČNI ZAVESTI NAŠEGA DELOVNEGA ČLOVEKA

Morda zveno danes te besede nekoliko zanesenjaško in romantično; pred dvajsetimi leti pa so bila čista in preprosta nerazumljiva stvarnost. Na dvoje smo lahko Gorenjci zelo ponosni, ne da bi bili zato neskromni. Prvič na to, da je dobila partizanska borba v uporniškem letu 1941 na Gorenjskem mnogo večji razmah, kakor v kateri koli drugi slovenski pokrajini, in drugič na to, da se ta borba od njenih začetkov do osvoboditve kljub težavnim pogojem in nekaterim resnim vpadom ni nikdar niti za trenutek prekinila. Res, da so nas pri tem podpirali nekateri čisto objektivni činitelji in da smo bili vseskozi tesno povezani s centralnim vodstvom osvobodilnega gibanja v Ljubljani in uživali njegovo stalno pomoč. Toda bistvo naših uspehov je bilo vendar v razredni in patriotični zavesti našega delavskega razreda in njegovi tesni zvezi z vsemi delovnimi sloji.

Po štirih letih krvave borbe so bili naši napori kronani s popolno osvoboditvijo domovine in izbojevanjem osnovnih pridobitev ljudske revolucije. Njen obseg in ostrino nam najbolje izpričujejo tele številke: Iz območja današnje občine Kranj je bilo v narodnoosvobodilni vojski 2260 borcev; v internaciji in zaporih jih je bilo 1200. Padlo je skupno 881 žrtev, od tega v partizanih 533, kot talci 195, v zaporih in taboriščih pa 151. Števila tistih, ki so na ta ali oni način podpirali osvobodilno borbo oziroma simpatizirali z njo, nikakor ni mogoče določiti; vendar brez pretiravanja lahko trdimo, da je bila to velika večina prebivalstva naše občine.

PARTIZANSKE ENOTE NA GORENJSKEM SO IZLOČILE NAJMANJ POLDRUGI POLK OKUPATORJEVIH VOJAKOV

O žrtvah okupatorja in izdajalcev nimamo verodostojnih podatkov, lahko pa domnevamo, da so bile zelo visoke, saj je samo na kranjskem pokopališču pokopanih preko tisoč padlih Nemcev. Gotovo je, da so gorenjski partizani v štiriletni borbi iztrebili najmanj poldrugi polk okupatorjevih vojakov in jih še najmanj toliko ranili oziroma onesposobili za boj. Če upoštevamo še dejstvo, da je moral okupator stalno zadrževati na Gorenjskem od 2000 do 4000 vojaštva in policije in da je zaradi sabotaž in diverzij utrpel tudi veliko materialno škodo, potem je jasno ,da je imela naša borba ne le velik moralno-politični, ampak tudi upoštevanja vreden vojaški učinek.

Med tistimi, ki so iz območja naše občine padli za svobodo, so bili številni prvoborci in zaslužni organizatorji narodno-osvobodilnega gibanja, kot na primer: Franc Vodopivec, Ivo Slavec, Tone Nartnik, Lucijan Seljak, Franc Mrak, Božo in Boris Ručigaj, Janko in Stanko Mlakar, Tugo Vidmar, Vida Šinkovec, Milena Korbar Ferko Janez in še množica drugih. Naj posebej omenim še 15 borcev jelovške čete, ki so padli marca 1942 v Hujičevju nad Crngrobom, med njimi tudi Stanko Žagar, eden najzaslužnejših organizatorjev osvobodilnega gibanja na Gorenjskem; dalje 13 borcev kranjske čete, ki so aprila 1942 junaško padli v skalni votlini pri Okroglem, 30 borcev kokrškega bataljona, ki so padli septembra 1942 v Udnem borštu; Lojza Kebeta, zaslužnega organizatorja NOB in politkomisarja Gor. grupe odredov, ki je oktobra 1942 padel na Jamniku in je tam pokopan; partizanskega komandirja Milorada Stošića, ki so ga Nemci zajeli in ga 23. avgusta 1941 v Kranju javno obesili; junaškega mladinca Strupija, ki so ga zaradi uspešne razstrelitve nemškega oficirskega kluba v kavarni »Evropa« prav tako javno obesili. Še in še bi moral naštevati, če bi hotel imensko našteti vse zaslužne borce, ki so padli v naši občini. Pravzaprav bi bilo treba našteti vse padle, kajti vsak, ki je za cilje osvobodilne borbe in ljudske revolucije na kakršen koli način daroval svoje življenje, je s tem dal največ, kar je sploh mogoče dati .Vsak od njih je postal junak, povzdignjen nad slehernega od živečih. Na njihovih kosteh je zgrajena naša svoboda in vse naše pridobitve. Vsem tem znanim in neznanim herojem naj bo posvečen spomenik, ki ga danes odkrivamo.

NAGEL POVOJNI RAZVOJ

Delovno ljudstvo si je med osvobodilno borbo skovalo svojo enotnost, ustvarilo resnično ljudsko oblast. Potemtakem bi bilo smešno, če bi po končani vojni zanemarilo te pridobitve in se znova zaupalo korumpirani reakcionarni kliki, ki je upropastila staro Jugoslavijo, sodelovala z okupatorjem in pobegnila v inozemstvo ter od tam zavirala in blatila našo borbo. Težko preizkušeno ljudstvo se ni več maralo vračati na staro in ni več potrebovala vsiljenih in lažnih voditeljev. Svoje vodstvo si je samo našlo; izšlo je iz njega samega. To je bila Komunistična partija Jugoslavije in njen Centralni komite; to je bilo vodstvo narodnoosvobodilne borbe in tovariš Tito. Temu je ljudstvo zaupalo vodstvo pri graditvi socializma kot edino logičnem nadaljevanju ljudske revolucije.

Že v prvem povojnem letu je bila izvršena agrarna reforma in zaplenjeno premoženje sodelavcem okupatorja. Malo kasneje je bila nacionalizirana privatna industrija, trgovina, promet in bančništvo. Splošni družbeni sektor je tako postal izrazito prevladujoč v našem gospodarstvu, s čemer je bil ustvarjen osnovni pogoj za plansko in socialistično gospodarjenje. Sledil je prvi petletni plan industrializacije in elektrifikacije gospodarsko zaostale države, ki smo ga kljub nastopu informbiroja in težkemu pomanjkanju uspešno zaključili. To je bila doba za naše delovne ljudi, ki pa se ji nismo mogli izogniti, če smo hoteli ohraniti svojo samostojnost in si zagotoviti uspešen razvoj v neposredni bodočnosti.

Z ustanovitvijo delavskih svetov, to je s prehodom upravljanja gospodarskih podjetij od državnih organov na neposredne proizvajalce, je bilo pri nas prvič v zgodovini uresničeno revolucionarno geslo: »Tovarne delavcem!« Z nadaljnjimi ukrepi je bila dana delovnim kolektivom še večja samostojnost v delitvi ustvarjenega dohodka. Z izpolnjevanjem nagrajevanja so bili ustvarjeni nadaljnji pogoji za postopno ukinitev mezdnih odnosov in resnično osvoboditev dela. Vsako pošteno delo je pri nas postalo častno. Delavcu je ustvarjen tisti družbeni položaj, ki ustreza njegovi vlogi v proizvodnji materialnih dobrin. Zagotovljena mu je največja mogoča socialna in pravna zaščita, kakršno dovoljujejo naše sedanje materialne zmogljivosti. Razvoj komun in družbenega upravljanja je bistveno razširil vpliv državljanov na vso javno udejstvovanje, obogatil njihovo ustvarjalno pobudo in ustvaril pogoje za hitrejšo rast ljudske blaginje. Gorenjska in Kranj še posebej sta prav gotovo že nekaj let nazaj lep dokaz takšnega ugodnega razvoja.

S tem vas, tovariši in tovarišice, nikakor ne mislim prepričevati, da je zdaj pri nas že vsega dovolj in da je vse v najlepšem redu; da ni nobenih težav, krivic in napak. Vsi se dobro zavedamo, da je današnja razvitost proizvodnih sil kljub znatnemu povojnemu napredku še vedno nezadostna in da se mora sorazmerno velik del že tako nizkega narodnega dohodka uporabiti za obsežne potrebe in za vlaganje v nadaljnji razvoj gospodarskih zmogljivosti. Zato je današnja realna delavska plača, kljub precejšnjemu porastu v zadnjem razdobju, še vedno nizka. Mnoge potrebe osebnega in komunalnega standarda so še vedno pičlo zadovoljene. Kljub temu pa nihče ne more zanikati, da smo v zadnjih letih tudi glede življenjske ravni delovnih ljudi mnogo napredovali; naša sedanja gospodarska in družbena stabilnost pa nam isto zagotavljata tudi v neposredni bodočnosti. Blaginja delovnega človeka je vedno bila in bo osnovno vodilo naših skupnih prizadevanj.

Ni dvoma, da smo na poti hitrejšega in zanesljivega napredka. Ta pa je seveda mogoč samo pod pogojem, da bo ohranjen mir in da vsi naši pozitivni napori ne bodo ogroženi s kako novo vojno, morda še strašnejšo od pretečene. Ta nevarnost sicer ni velika, je pa resnična in vedno prisotna. Mi vsi, ki smo preživeli zadnjo vojno in na lastni koži občutili njene grozote, pač težko razumemo, kako da v svetu še marsikje uspešno nastopajo ljudje, ki hujskajo na vojno, se neodgovorno igrajo z usodo milijonov ljudi in so jih zaradi svojih sebičnih interesov pripravljeni pognati v novo strahotno katastrofo. Celo pri nas se najde nekaj demoraliziranih in izkoreninjenih posameznikov, ki bi bili iz golega sovraštva do socializma in želje po obnovi starega izkoriščevalskega reda pripravljeni priklicati nad nas celo takšno grozoto. Na srečo je takšnih ljudi le malo in njihov glas je zadušen v splošnem odporu proti vojni. Ni dvoma, da naše državno vodstvo uživa v svojem aktivnem prizadevanju za mir in ustvarjalno sožitje med narodi popolno podporo naših delovnih ljudi, še posebej pa nas udeležencev osvobodilne borbe.

TRAJEN SPOMIN NA VOJNE GROZOTE

Tudi veličastni spomenik, ki ga danes odkrivamo, naj bo današnjemu in bodočim pokolenjem trajen opomin na grozote vojne. Uči naj jih, s kolikšnimi žrtvami in napori smo si priborili svojo svobodo in opozarja naj jih na dolžnost ,da to svobodo očuvajo in da naprej razvijajo velike pridobitve ljudske revolucije. Dokazuje naj jim, kaj zmore borbeno in enotno ljudstvo s poštenim in sposobnim vodstvom.

Spomenik naj proslavlja rod, ki je izbojeval revolucijo, in še posebej tiste, ki so zanjo darovali svoja življenja. Krasi naj naše mesto in vzpodbuja njegove občane k ustvarjalnemu delu za našo socialistično skupnost.

Živel naš delavski Kranj!

Živela naša socialistična domovina Jugoslavija!

Živel naš voditelj in organizator naših zmag, tovariš Tito!

S tem predajam spomenik javnosti in prosim tovariše, da razkrijejo njegove posamezne skulpture.

S slavnostne seje ObLO Kranj

Slavnostna seja, s katero je občinski ljudski odbor Kranj počastil svoj praznik, je zabeležila mnogo udeležencev. Med drugimi se je seje udeležil tudi predsednik Ljudske skupščine ljudske republike Slovenije Miha Marinko, ki so ga ostali udeleženci pri vstopu v sejno dvorano pozdravili z viharnim aplavzom. Goste je pozdravil podpredsednik ObLO Kranj Ivo Šefic, ki je ob tej priložnosti orisal tudi pomen praznovanja s posebnim poudarkom na odkritju spomenika revolucije.

Posebna točka dnevnega reda je bila namenjena predlogu ObO Zveze borcev Kranj, da naj bi se dosedanji naziv Park svobode — kjer stoji spomenik revolucije — preimenoval v Trg revolucije. Predlog je bil seveda sprejet s spontanim odobravanjem navzočih.

V resnobno vzdušje slavnostne seje pa je proti koncu vnesla štafeta mladine dobršen del živahnega razpoloženja. — Posamezni udeleženci štafete so bili odšli iz krajev, ki so našli v zgodovini NOB pomembno mesto, hkrati pa so takšne kraje obiskali tudi vzdolž svoje poti. Vse štafete so se strnile v Kranju pri spomeniku Milorada Stošića. Od tod pa je celotna štafeta pohitela proti poslopju OLO Kranj in vstopila v sejno dvorano. Nosilelji štafetnih palic so, še preden so le-te predali podpredsedniku ObLO Kranj Ivu Šeficu, pozdravili slavnostno sejo s kratkim nagovorom.

TE DNI PO SVETU

NAPETOST V BIZERTI — Tunizijske oblasti so objavile, da francoske padalske čete še naprej počenjajo nasilja nad civilnim prebivalstvom ter ropajo državne in upravne ustanove v Bizerti. Tako so vdrli v poslopje prosvetnih delavcev v Bizerti in izropali pisarne ter stanovanja prosvetnih delavcev, ki stanujejo v poslopju.

Francoska letala še nadalje kršijo zračni prostor Tunizije. Mornarica pa patruljira v zalivu Bizerte, v tunizijskih teritorialnih vodah. Francoska artilerija pa je z alžirskega ozemlja obstreljevala tunizijsko ozemlje na območju Kepe.

DVE RESOLUCIJI O BIZERTI — Na sedežu OZN je bila druga seja Varnostnega sveta posvečena položaju v Bizerti. Prisoten je bil tudi francoski predstavnik. Varnostni svet je razpravljal o dveh resolucijah. Prvo resolucijo so predlagale ZAR, Ceylon in Liberija in ugotavlja, da je prisotnost francoskih oboroženih sil v Tuniziji v nasprotju z voljo vlade in ljudstva Tunizije Turška resolucija pa poziva Francijo naj izpolni resolucijo Varnostnega sveta, da se čete umaknejo na izhodiščne položaje.

SENAT SPREJEL KENNEDYJEVO ZAHTEVO — Ameriški senat je soglasno odobril nove izdatke za nabavo novih orožij in raket. Senat je izglasoval tudi zakon, ki pooblašča predsednika Kennedyja, da vpokliče 250.000 rezervistov in poveča število pripadnikov redne vojske.

SPORAZUM O KOALICIJSKI VLADI? — Posebni odposlanec generalnega sekretarja OZN v Leopoldvillu je obvestil novinarje, da na sejah kongoškega parlamenta v Lovaniju nadalje razpravljajo o izvolitvi predsednika nove vlade. Izjavil je, da sta dve največji skupini parlamentarcev, ki se udeležujeta tega zasedanja, že dosegli medsebojni sporazum o ustanovitvi koalicijske vlade in se sporazumeli o razdelitvi ministrskih položajev.

OFENZIVA NA SEVERU — Uporniki v severni Angoli so napadli portugalske sile. Padlo je več Angolcev in trije Portugalci. Angolci zdaj nadzirajo severno Angolo na območju 70.000 kvadratnih kilometrov, kjer je osredotočena sedanja ofenziva portugalskih kolonialnih sil.

ODMEVI NA KENNEDYJEV GOVOR — Zelo mirno in zadržano reakcijo tiska in političnih krogov DR Nemčije na govor predsednika Kennedyja si v Berlinu razlagajo kot izraz želje odgovornih činiteljev, da v sedanjem trenutku ne store ničesar, kar bi lahko motilo eventualne razgovore med velikimi silami.

Še nadalje je pričakovati nestalno vreme s krajevnimi plohami. Temperatura ponoči okrog 16, podnevi do 22 stopinj Celzija.

Ob prazniku občine Kranj

Častna preteklost in svetla prihodnost

Mesto Kranj z okolico je v težkih dneh ljudske revolucije častno izpolnjevalo nalogo komunistične partije. Prvi kranjski komunisti so morali oditi v ilegalo že sredi junija leta 1941. Tečaj je nemški okupator pričel silovito preganjati komuniste in španske borce — skratka vse napredne ljudi, ki niso hoteli upogniti hrbta pod škornjem nacizma. Štiri leta je pruski korak neusmiljeno gazil po ulicah Kranja, in Prešernovi domoljubni stihi niso nikdar v svoji stoletni zgodovini delili tako žalostne usode s svojim narodom. Toda razen žalosti nad usodo slovenstva so kranjski rodoljubi pili iz Prešernovih stihov tudi vero v svetlejšo prihodnost — upanje in narodno zavest. Še nikoli poprej jih ni Prešernov duh tako zvesto spremljal in jih preko Okroglega in nešteto grobov pripeljal do majskega dneva leta 1945, ko je bil Kranj osvobojen in ko je iz vseh grl zadonela pesem: »Žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan . . .«

Kranjska občina spet slavi svoj praznik. Občani se prav zato še bolj živo spominjajo tistih dni v juliju in avgustu leta 1941, ko je bila pri Cegelnici ustanovljena prva partizanska četa, imenovana kranjska in ko so na Veliki Poljani na Storžiču počile prve partizanske puške. Pod streli partizanskih pušk sta tedaj omahnila dva nemška vohuna; prvi je bil le ranjen, medtem ko je drugi za vedno obležal na Poljani.

Za kranjsko komuno je značilno predvsem dvoje — to je njena gospodarska moč in njen razvoj krajevne samouprave, ki se tako hitro, kakor le malokje, prilagaja družbenim in ekonomskim potrebam. Prve mestne pravice so Kranju podelili leta 1225 Andeški grofje, in vse od tedaj naprej, tako priča zgodovina, je naselje na skalnatem pomolu med Savo in Kokro težilo po čimvečji samoupravi in osamosvojitvi. Vsa ta zgodovinska dejstva so bila ponovno potrjena že v času nemške okupacije in v povojni izgradnji ljudske oblasti.

Prve zasnove neposrednega družbenega samoupravljanja na področju današnje kranjske komune predstavljajo že narodnoosvobodilni odbori, ki so bili ustanovljeni poleti leta 1941. Odločilen korak v nadaljnji krepitvi ljudske oblasti pa so bile splošne volitve v narodnoosvobodilne odbore leta 1945. Tedaj so prvič oddale svoj glas za novo Jugoslavijo tudi žene in mladina.

Po zakonu o upravno teritorialni razdelitvi iz leta 1952 je bilo na območju sedanje občine ustanovljeno razen Mestne občine Kranj s posebnimi pravicami še 11 navadnih občin; z uveljavitvijo komunalnega sistema pa so se vse te občine združile v eno. In ravno na občinski praznik, 1. avgust leta 1955, so zastopniki združenih občin izvolili nov občinski ljudski odbor.

Kranj nosi že od nekdaj pečat mesta z visoko razvitim gospodarstvom, ki se je zlasti v povojnem času dvignilo do zavidljive višine. Medtem, ko je bil Kranj v obdobju med obema vojnama samo pomembno tekstilno središče Slovenije in Jugoslavije, postaja predvsem zadnja leta tudi eno izmed najmočnejših centrov elektrotehnične industrije. Iskra, ki je za kranjsko gospodarstvo izredno velikega pomena, se je namreč pričela razvijati šele po osvoboditvi v prostorih nekdanje tekstilne tovarne. Razen Iskre pa je kranjska občina po vojni ustanovila še več industrijskih, obrtnih, gradbenih, komunalnih in trgovskih podjetij.

Industrijska proizvodnja na področju kranjske občine je začela izredno hitro naraščati predvsem po letu 1953. Takrat so se namreč pokazali že prvi uspehi vloženih investicij, sam proizvodni proces pa je bil znatno moderniziran. Slednje velja za vse industrijske panoge, izjema je le tekstilna industrija. V to industrijsko vejo so do tega časa zelo malo investirali, ker je bilo nujno potrebno graditi bazično industrijo in ker je bila tekstilna industrija po vojni vsaj delno sposobna, da je lahko nadaljevala z delom.

Danes je industrija v kranjski komuni zastopana s številnimi panogami, med katerimi so prav gotovo najvažnejše elektro, gumarska in tekstilna industrija.

Tudi kmetijstvo zavzema v gospodarstvu občine vidno mesto, vendar pa ima zaradi ostalih panog gospodarstva poseben položaj in posebne pogoje razvoja. Čeprav je v kranjski občini zelo malo kmečkega prebivalstva in je večina kmečke posesti razdrobljena, je kmetijska proizvodnja po vojni stalno naraščala.

Vzporedno z razvojem industrija so se nehote razvijale tudi ostale gospodarske dejavnosti. Med njimi je prav gotovo treba omeniti gradbeništvo, promet, trgovino, gostinstvo in turizem. Vse to terja široko obravnavo, kar pa ni namen tega sestavka. Če bi hoteli prikazati kranjsko komuno tako, kakršna je, bi ne smeli mimo številnih zmag na vseh ostalih področjih, ne smeli bi pozabiti šolstva, napredka zdravstvene službe, stanovanjske gradnje, urejanja komunalnih problemov in podobno. Vse to je bilo storjeno v skrbi zadelovnega človeka, v skrbi za občana, ki se lahko ob letošnjem občinskem prazniku s ponosom ozre na prehojeno, s krvjo in znojem prepojeno pot. In prav ti uspehi so porok za lepšo in srečnejšo prihodnost vsem, predvsem pa še potomcem nekdanjih kranjskih revolucionarjev, ki so se kalili v neštetih predvojnih stavkah in svojo napredno misel ponesli tudi v gozdove.

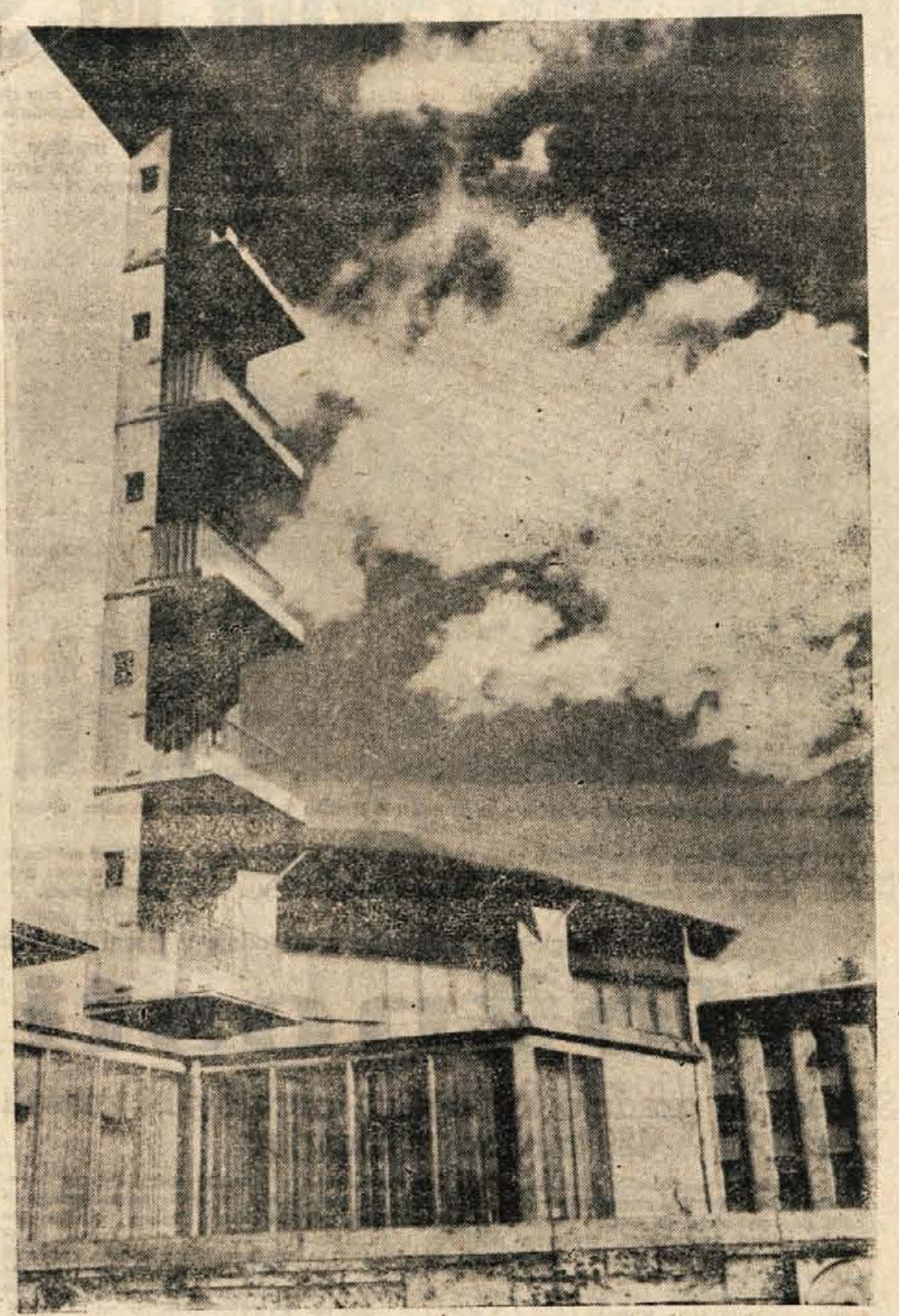

Nekateri deli mesta Kranja so po vojni docela spremenili svojo podobo

20 LET VSTAJE

Občinski ljudski odbor Kranj

in vse množične organizacije

pošiljajo ob 1. avgustu - občinskem prazniku Kranja vsem občanom in vsem delovnim ljudem iskrene čestitke z željo, da bi imeli v prihodnje še več delovnih uspehov

Ob 1. avgustu

občinskem prazniku Jesenic pošiljajo vsem delovnim kolektivom, delovnim ljudem in vsem občanom iskrene čestitke

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR JESENICE

in vse množične organizacije

Med Mežakljo in Stolom

Zažarelo je. Pravkar so bili prebili peč, kot tem pravijo in belordeče železo je teklo po žlebovih v podstavljena korita, a posamezni delci žlindre so v žarečih bliskih švigali po zraku.

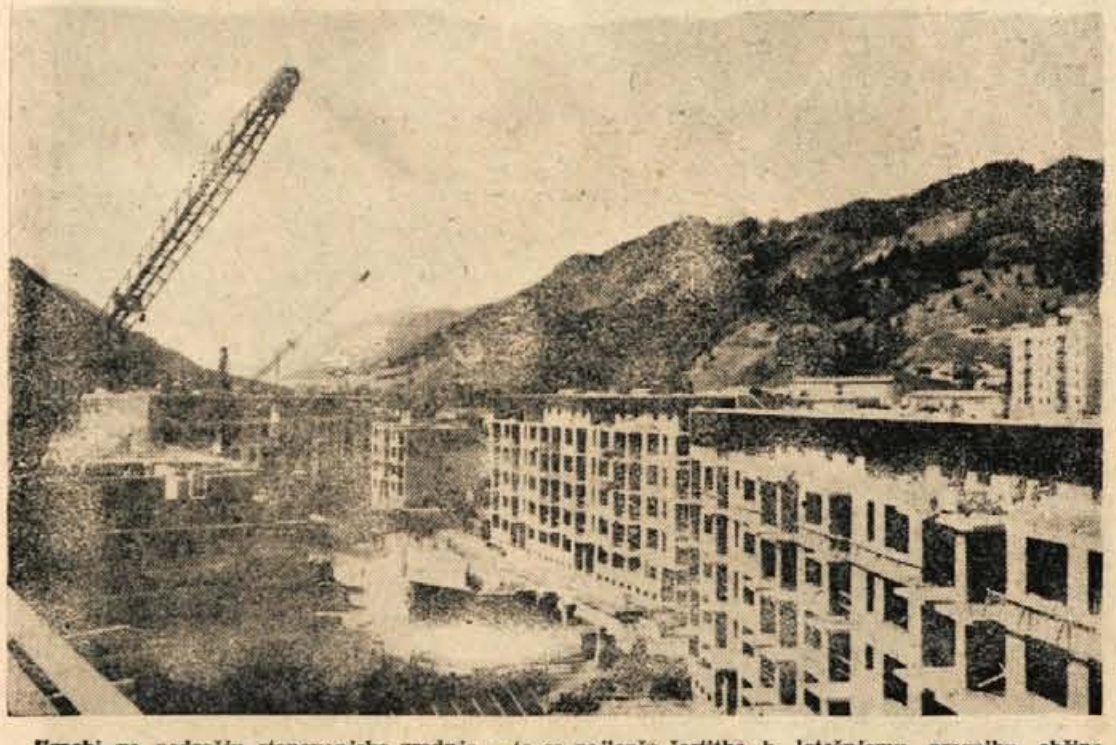

Uspehi na področju stanovanjske gradnje — to so najlepše čestitke k letošnjemu prazniku občine Jesenice

Čudovit prizor, ki sem ga ondan opazoval kar s ceste ob železniškem prehodu za jeseniško železarno. Toda domačini, ki so hodili tam mimo tega menda sploh niso opazili. Zanje ni to nič novega, nič posebnega. Že zdavnaj so se temu privadili. Morda so jim o teh plavžih ,o jeklu in žlindri, pa o vročini ob pečeh in nevarnosti pripovedovali že njihovi očetje. –Že kot otrokom jim je »prišlo v meso in kri«, zato je postalo vse vsakdanje, nezanimivo...

DELEGACIJA IZ HRUŠICE

Na cesti, ki vodi iz Železarne proti železniški postaji, bi človek skorajda ne spoznal več nekdanjih Jesenic. Široka in lepa cesta daje okolju pravo podobno mesta.

Srečala sva se z nekom iz Hrušice. Tam, kot je pravil, so imeli pred kratkim zelo razgiban zbor volivcev. Na občino so poslali celó delegacijo.

»Zakaj pa je šlo?« sem ga pobaral.

Takole je pripovedoval. Šola je tam potrebna, da nikjer tako. In zdaj so na občini kar na lepem povedali, da ni denarja.

»In kaj je dosegla delegacija?«

»Ne vem natanko. Kot sem slišal, stvar ni tako pereča. Samo če bi imeli izdelane načrte, bi lahko začeli,« je pravil le-ta in potem začel pripovedovati o novem vodovodu, o nekakšnih predstavah in podobno.

OB DVEH POPOLDNE

Da bi se z nekom pogovoril, sem ob dveh popoldne počakal pred tovarno. Res — zanimiva slika. V železarni toliko bolj zanimiva že zaradi velikega števila delavcev — okrog 4.000 se jih po končanem delu vsuje na cesto. Brž za tem je gneča v menzah, v gostiščih, na avtobusni in železniški postaji... Čez uro, dve so ti železarji že pri svojih družinah tem nekje pri Gorjah, Mojstrani, Žirovnici... Toda ob izhodu! Cela reka se je zlila skozi izhodna vrata. Že prej so bili pripravljeni in čakali v dolgi vrsti za vrati. Ko je zatulilo, in ko je vratar odprl vrta, je oživelo.

Pozneje, ko je avto drvel mimo Radovljice proti Kranju, se mi je vsiljevala misel na Jesenice. Tako lep in svojstven kraj, z vonjem po žlindri, po življenju in ljudeh.

K. Makuc

PRVI VTISI
z XI. Gorenjskega sejma so ugodni

Kranj je v teh dneh, ko praznuje svoj občinski praznik in 20-letnico vstaje, na te dogodke še posebej pripravljen.

Kranj bo od 8. avgusta že enajstič prizorišče Gorenjskega sejma. Poseben značaj daje temu sejmu predvsem udeležba proizvajalcev blaga za široko potrošnjo iz vseh krajev naše države. Tudi trgovska podjetja z Gorenjske so pokazale veliko razumevanje, saj so se na poseben način vključila v organizacijo te prireditve, kar znatno pomaga pri čimboljši izvedbi maloprodajnega programa na sejmu.

Sejem široke potrošnje — to so besede, ki jih zadnje dni pogosto zasledimo v naših časopisih, in ki privabljajo obiskovalce iz vseh krajev naše ožje in širše domovine.

Obeti ,da se bo potrošniški sejem v Kranju predstavil obiskovalcem kot sejem izdelkov za široko potrošnjo, ki jih proizvajajo tekstilna, pohištvena, prehrambena, elektrotehnična ter ostala industrija in obrt ter da bo sejem namenjen neposredno potrošnikom, ki bodo letos lahko kupovali na njem v mnogo večjem obsegu kot doslej, so se uresničili.

Že v prvih dneh si je razstavne prostore ogledalo veliko število ljudi. Na dan otvoritve je samo v popoldanskem času obiskalo razstavne prostore 4000 ljudi. Številni domači in tuji gosti, ki so prisostvovali otvoritvi in si nato ogledali razstavne prostore, so posebno pohvalili lično urejene paviljone ter veliko izbiro prodajnih artiklov.

Ljudje, ki jih ne moti niti grdo vreme — saj je že takoj drugi dan sejma pričelo neusmiljeno deževati — se z velikim zanimanjem ustavljajo pri paviljonih, ogledujejo, izbirajo, kupujejo... Največje zanimanje pa kažejo povsod tam, kjer nudijo raznovrstno tekstilno blago, pohištvo in električne predmete. V soboto je že v zgodnjih jutranjih urah prispelo 5 polnih avtobusov iz Ljubljane in Gorice.

Ljudje so zadovoljni s sejemskimi cenami. To velja tudi za samopostrežni prostor v dvorani razstavišča I., kjer razstavlja in prodaja 16 proizvajalcev, in sicer: »Sumi«, »Alko«, »Slovenija-vino«, »Kolinska«, »Žito«, »Emona«, »Narta«, vsi iz Ljubljane, nadalje »Oljarica« Britof, »Zvezda« Zagreb, »Delamaris« Izola, »Gorenjka - tovarna čokolade« Lesce, »Fruktal« Ajdovščina, »Frank« Zagreb, »Mlin-testenine« Maribor in »Zlatorog« »Maribor. Vsi prodajni predmeti imajo 10% popust na že znižane cene.

Prijetno razpoloženje je tudi na zabaviščnem prostoru, kjer skrbi za zabavo in ples kranjski jazz ansambel. V soboto zvečer je Kranjčane in okoličane zabaval Zabavni jazz ansambel iz Ljubljane s pevkama Marjano Deržaj, Majdo Sepe in pevcem Ninom Robičem.

Nov odlok
o zunanjem videzu naselij v občini Jesenice

Že dalj časa se je v jeseniški občini čutilo pomanjkanje ustreznega odloka o urejanju zunanjega videza mesta in ostalih naselij. To še posebno velja za turistično področje občine in za same Jesenice. Predpisov, ki bi urejali ta komunalna vprašanja, sedanji odlok o javnem redu in miru, ni vseboval. Zato je bil ljudski odbor prisiljen, da je sprejel poseben odlok s tega področja.

Namen tega odloka je, da se lahko v zakonitem postopku odloča o zunanjem videzu mesta in naselij v občini Jesenice, saj nudi prav zunanji videz naselij tujcem prvi vtis kulture prebivalcev nekega kraja. Odlok nadalje ureja številna vprašanja; oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve ObLO Jesenice pa je pooblaščen, da lahko zahteva od lastnikov oziroma upravljavcev stanovanjskih zgradb in ostalih objektov čiščenja in urejevanje dvorišč ter vrtov, popravilo in beljenje stavb ter podobno. Prav tako pa lahko pristojni občinski organ prepove sušenje perila na oknih, balkonih in ložah ob cestah, če to kvari zunanji videz kraja.

Navodilo za okrasitev naselij oziroma posameznih zgradb v večjem obsegu pa izda oddelek za gospodarstvo in komunalne zadeve.

Perspektiva kmetijske proizvodnje v jeseniški občini

Možnosti so
Stroški za gradnjo kmetijskih obratov bi znašali 429 milijonov dinarjev

Kmetijstvo na področju jeseniške občine ima sorazmerno težko nalogo. Kmetijci gospodarijo v neugodnih ekoloških pogojih, po drugi strani pa morajo preskrbovati s kmetijskimi pridelki mnogo nekmečkega, predvsem mestnega prebivalstva. Sledanje je zaradi razdrobljene in privatne kmetijske posesti le težko izvedljivo. V občini je kmetijska zadruga Dolinka v Dovjem edini predstavnik socialističnega sektorja. Za nameček pa moramo ugotoviti še to, da je tukaj zelo malo kmetijskih površin in še te slabo rodijo. Rodovitnih njiv in dobrih travnikov skoraj ni, najboljše površine pa so prav v bližini naselij. S širjenjem stanovanjske in druge gradnje je teh površin vsak dan manj, novih ne osvajajo ali pa vsaj počasneje kakor izgubljajo že urejene.

Kmetijstvo je v jeseniški občini stranska gospodarska dejavnost. Družbena posestva še niso razvita, pretežni večini privatnih proizvajalcev pa kmetijstvo ni poklic, temveč le vir postranskega zaslužka. Po popisu prebivalstva v letošnjem letu je v jeseniški občini 25.778 ljudi, od teh 13.992 aktivnih. Izključno v kmetijstvu pa je zaposlenih le 486 ljudi, to je 3,5 odstotkov vseh zaposlenih. Od celotnega narodnega dohodka, ustvarjenega v tej občini, odpade na kmetijstvo le 2,1 odstotka. Kmetijstvo daje v jeseniški občini značaj dodatnega zaslužka tudi to, da večina gospodarstev redi le po eno ali dve kravi.

Prebivalstvo v jeseniški občini je velik potrošnik kmetijskih pridelkov. Podružabljanje zemlje in razvijanje industrije bo še povečalo povpraševanje po kmetijskih proizvodih. Pri analizi tržišča in preskrbe prebivalstva s kmetijskimi pridelki za prihodnjih 15 let bo treba upoštevati tudi to, da bodo delavci z naraščanjem življenjskega standarda opuščali kmetovanje v popoldanskem času in da bo prebivalstvo naraslo za približno en odstotek.

Vse navedeno torej narekuje, da je treba resno pričeti razmišljati o perspektivah kmetijske proizvodnje v tej občini. Predvsem pa se postavlja vprašanje preskrbe Jesenic z mlekom, povrtnino in mesom. Trenutno oskrbuje Jesenice z mlekom Mlekarna Ljubljana, vendar je prevoz iz Ljubljane drag, na dolgi poti pa predvsem v poletnem času trpi kvaliteta mleka. Tudi potrošnja mesa je na Jesenicah v primerjavi z drugimi slovenskimi kraji izredno velika.

Kje je treba sedaj iskati izhod iz teh ne preveč rožnatih razmer? Predvsem bo treba poskrbeti, da organizira Kmetijska zadruga Dolinka v Dovjem večjo kmetijsko proizvodnjo na lastnih površinah in v manjšem delu tudi v sodelovanju s privatnimi kmetijskimi proizvajalci. Le na ta način bo mogoče zadovoljivo urejati tržne razmere in tudi delno vsklajevati cene na tržišču. Kljub vsem geografskim in ekonomskim prilikam, ki ovirajo intenzivno kmetijsko proizvodnjo v jeseniški občini, pa je možno po mnenju kmetijskih strokovnjakov, preskrbovati potrošne centre s kmetijskimi pridelki v glavnem iz lastne domače proizvodnje.

Za perspektivno uresničitev teh trditev bodo morali v jeseniški občini organizirati več novih kmetijskih obratov. Predvidevajo, da bi sčasoma ustanovili živinorejski obrat, na katerem bi sprva gojili približno sto glav goveje živine. Vrtnarski obrat bi imel približno 15 hektarov površine, kurja farma, katero prav tako nameravajo organizirati, pa deset tisoč nesnic. Potrebe pa iz dneva v dan bolj narekujejo tudi gradnjo mlekarne z dnevno kapaciteto sedem tisoč litrov in klavnice za predelavo mesa.

V okviru pospeševanja kmetijske proizvodnje pa bodo morali v jeseniški občini čimprej usposobiti za proizvodnjo kmetijskih pridelkov številne zanemarjene in zapuščene površine, vsa sedanja zemljišča splošnega ljudskega premoženja pa združiti v enoten kompleks pod Vrbo, južno od Brega in zapadno od železnice. Priporočljivo bi bilo, da bi združili tudi zemljišča med železnico in cesto prvega reda.

Usposabljanje opuščenih kmetijskih površin za kmetijsko proizvodnjo je brez hlevskega gnoja skoraj nemogoče. Zato strokovnjaki predvidevajo, da bi ta zemljišča zagnojevali s hlevskim gnojem, ki bi ga dobivali na živinorejskem obratu. Odvečne količine gnoja bi lahko porabila tudi vrtnarija. V zameno za gnoj bi se živinorejski obrat lahko oskrboval s steljo s teh neurejenih zemljišč. Po predvidevanjih bi v prvi fazi imeli na tem obratu 100 krav molznic, glede na družbeno ekonomski razvoj pa strokovnjaki računajo ,da se lahko ta živinorejski obrat poveča še za nadaljnih 150 glav.

Predvidena klavnica bi oskrbovala z mesom in mesnimi izdelki predvsem domače tržišče, saj bo še tako uvoz živine za zakol iz drugih krajev neizogiben. S primernimi hladilnimi napravami in predelovalnimi stroji bi lahko klavnica krila vse potrebe domačega trga. Odpadki klavnice pa bi se lahko porabili za krmo na kurji farmi.

Organizirano proizvodnjo jajc oziroma ustanovitev kokošje farme med drugimi zahteva tudi dejstvo, da ljudje v strnjenih naseljih, ne bodo smeli rediti drobnice. Letna proizvodnja te farme bi znašala 1,8 milijona jajc.

Po letošnjih cenah in pogojih bi znašali stroški predvidenih gradenj 429 milijonov dinarjev; od tega mlekarna 110 milijonov, klavnica 120 milijonov, kmetijski obrat 100 milijonov, kokošja farma 35 milijonov, vrtnarski obrat 25 milijonov ter razni ostali stroški 39 milijonov.

Gradnja proizvodnih in predelovalnih obratov v tukotu med Savo, Žirovnico in glavno cesto je umestna in glede na lokacijske prilike jeseniške občine še edino možna. Stroški za posredna dela so enkratni, predvidene kapacitete obratov pa ne presegajo perspektivnih potreb potrošnih centrov.

Prvi obiskovalci letošnjega Gorenjskega sejma

Gospodarske vesti

Gibanje turističnega prometa. V prvih petih mesecih letos se je povečalo število turistov za 8%, število nočitev pa za 14% v primerjavi z istim časovnim obdobjem lani. Domači turistični promet je porastel po številu gostov za 5%, po nočitvah pa za 12%, medtem ko je število tujih turistov večje za 22%. Vzporedno s tem povečanjem se je povečal tudi devizni dotok za 5,6%.

MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA — MALA ANKETA

O dopustih

Smo v času dopustov. Vsakdo se tega veseli. Vendar pa ljudje zelo različno koristijo ta čas: nekateri si že vnaprej zagotovijo prostor nekje ob morju, drugi gredo v domove svojih kolektivov, nekateri gredo k sorodnikom na deželo... Skladno s tem so tudi izdatki za dopust zelo različni: nekateri varčujejo dalj časa in obrnejo vse žepe, da vzdržijo vse stroške, nekateri pa so celo ekonomsko na boljšem; delajo honorarno, si ob tem času zagotovijo ozimnico, drva itd.

Pri anketi smo hoteli zvedeti dve stvari: prvo — koliko naših ljudi koristi dopust v pravem pomenu besede (z oddihom v nekem drugem okolju) in drugo — kakšno politiko vodijo kolektivi z regresi, ali s tem spodbujajo ljudi k stvarnemu dopustu, ali jim samo povečajo osebne dohodke. V nekaterih podjetjih so na primer že izplačali kar vnaprej vsem članom kolektiva določeno vsoto za dopust, ne glede na to ali ga bodo uživali ali ne, drugod dajejo regres samo svojim domovom itd.

In kaj smo zvedeli:

Občinski sindikalni svet Jesenice: Letos so ustanovili Počitniško skupnost. Ta bo skušala skrbeti zlasti za male kolektive in racionalno koristiti vse počitniške domove. Njihov največji kolektiv — Železarna, daje stalno regres za dom v Crikvenici in v Kaštel Lukšiću. Posamezniki plačajo samo 300 dinarjev za dnevno oskrbo. Ker ne morejo vsi njihovi delavci v te domove, so uvedli tudi tako imenovani »dopust po želji«. Član njihovega kolektiva, ki se vrne z računom oziroma potrdilom, iz katerega koli gostišča ali doma, dobi za določeno število dni povrnjene stroške oskrbe, ki presegajo 300 dinarjev dnevno. — Tudi gradbeni podjetji Gradis in Sava sta letos poskrbeli za domove ob morju. V večini dajejo kolektivi regrese za domove, se pravi samo koristnikom tamkajšnjih uslug.

Za letni oddih svojih delavcev imajo v kranjski tovarni »Sava« zelo dobro urejeno. Škoda je le, da ne gre na letovanje ob morju ali v gore, kjer ima tovarna svoje počitniške domove, še več njenih delavcev.

Kot nam je povedal predsednik sindikalne podružnice v »Savi«, letuje trenutno v počitniškem domu v Crikvenici 35 delavcev, na otoku Braču 10 in v počitniškem domu na Pokljuki 14 delavcev iz Save. Doslej je bilo v teh letoviščih že 150 delavcev iz Save, računajo pa, da se jih bo v prihodnjih izmenah zvrstilo še kakih 200.

V Savi smo se še pozanimali, kako delavcem regresirajo dopuste. Zvedeli smo, da vsak delavec, ki letuje v predsezoni v počitniškem domu v Crikvenici, na Braču, ali na Pokljuki, plača na dan 250 dinarjev, v sezoni pa 350 din. Za svoje otroke pod 10 let starosti morajo delavci plačati na letovanju polovično dnevno oskrbo, nad 10 let starosti pa celo oskrbo. Sorodniki zaposlenih v Savi, pa morajo plačati za letovanje v predsezoni 500 dinarjev, v sezoni pa 700 dinarjev.

Tisti delavci, ki letujejo nekje drugje, ne v počitniških domovih Save, morajo predložiti potrdilo o letovanju in tako dobijo 500 dinarjev regresa na dan.

Kranjsko gradb. podjetje »Projekt« ima svoj počitniški dom v Ankaranu. Trenutno letuje tu 50 njihovih delavcev. Računajo pa, da se jih bo skozi vso sezono zvrstilo okoli 400.

Dnevna oskrba v počitniškem domu »Projekta« v Ankaranu znaša 625 dinarjev in delavci plačajo od te vsote po 300 dinarjev na dan. Ostalo prispeva podjetje. Za otroke delavcev, ki letujejo v Ankaranu, je dnevna oskrba polovična.

Ostali delavci, ki letujejo kje drugje, ne dobijo od podjetja nikakršnega regresa in nosijo vse stroške za letovanje sami.

France Bevk

Ogenjček

Bilo je po peti ofenzivi. Četrta črnogorska brigada se je umikala čez Miljevino. Sovražnikovi zrakoplovi so venomer zasledovali kolono. Obstreljevali so jo, da se je morala vsak hip kriti. To je obteževalo premik.

Vrhovni štab je razglasil, da je prepovedano kuriti ognje. To je bilo razumljivo. Podnevi bi jih sovražnikom izdajal dim, a ponoči svetloba. Vendar je bilo partizanom zelo težko brez ognja. Bili so premrli in lačni. A kako naj bi se brez ognja ogreli in si pripravili hrano?

To še ni bilo vse. V brigadi je bilo tudi veliko bolnih za tifusom. Le z največjo težavo so se vlekli dalje. V zraku sovražnik, na zemlji pa lakota in tifus. — Bolni in lačni, izmučeni in bosi — bilo je v resnici težko. A morali so biti močni in vztrajni. Velika večina borcev je spoštovala prepoved. Zavedala se je, da bi si sicer le poslabšala položaj. Saj to ni moglo večno trajati.

Med njimi pa so bili tudi taki, ki niso mogli vzdržati. Na skrivaj so zakurili ogenjčke in si kuhali večerjo.

Tito je vedel, da je borcem hudo. Toda prepovedi ni mogel preklicati. Sovražnik je na vsak korak spremljal brigado, da bi jo uničil. A vedel je tudi, da se ta ali oni borec bržkone ne bo pokoril ukazu.

Zato je neko noč vstal in obšel taborišče. Našel je partizana, ki je pravkar zanetil kupček dračja in vejevja. Iz klepčičev dima so se že porajali svetli plamenčki in sipali medlo svetlobo.

Tito se je ustavil pred njim.

»Ali veš,« ga je mirno vprašal, »da ne smeš kuriti ognja?«

»Vem,« je odgovoril borec, ki ni dvignil pogleda. »A kuril bom, pa če pride sam tovariš Tito.« Tito je za trenutek pomolčal.

»In — če je ta že tu?« je nato vprašal.

Tedaj je partizan odtrgal oči od ognja, pred katerim je čepel. Pogled se mu je upri v vrhovnega komandanta. Planil je na noge, poteptal ogenj in obstal v pozoru.

Tito ni rekel nobene. Odzdravil je in šel dalje.

Kurir Roman in njegova sreča

Nekega deževnega dne sem prosila očeta, naj mi pove še enkrat zgodbo o kurirju Romanu. Bil je pri volji in mi jo je povedal.

»Spomnim se jo, kot bi se zgodila včeraj,« je zavzeto pričel. »Nemci so pripravljali zasedo poleg sedanjega Lesnoindustrijskega obrata na Rečici. Nekega februarskega večera leta 1943 je prišel kurir Roman po pošto, da bi jo odnesel svojim tovarišem. Skrival se je po grapah, kljub temu pa so ga Nemci opazili. Nenadoma so se začuli streli pušk. Kurir Roman je bil hudo ranjen v roko. Skril se je v grm, tako da ga Nemci niso našli. Odšli so dalje in ga iskali. Ko je spoznal, da v bližini ni sovražnika, se je zatekel k mojim sosedom. Tam so ga obvezali. Počakal je nekaj ur, da je bilo zasede konec.

Sredi noči so ga sosedovi odpeljali k Sv. Katarini. Tam ga je čakal zdravnik. Še teže pa so ga pričakovali tovariši, ker so vedeli ,kaj jim mora prinesti. Res, prinesel jim je zelo važna sporočila.

Zdravnik mu je obvezal rano, nato so ga odpeljali v bolnišnico. — Mnogo je bilo takih dogodkov in še več hujših.«

Tako je oče končal zgodbo.

Marija Pintar

Užaljeni velikan

Ko so v naših krajih živeli velikani, se je eden izmed njih spoprijateljil z nekim kmetom. Varoval je kmetovo živino, ko se je pasla na planini, in pazil, da se ni preveč približala nevarnim čerem in prepadom. Zato pa je bila kmetova živina najlepša daleč naokrog in krave so mu dajale mleka, da ni vedel kam z njim. Po paši je pribajal velikan k planšaricam pogledat, koliko so namolzle. Pogledal je v vsako kanglo in iz vsake posrkal nekoliko mleka. To je jezilo planšarice, še bolj pa kmeta.

»Zagodel mu jo bom, da bo pomnil!« je nekega večera dejal kmet in prilil vsaki kangli močnega žganja.

Velikan je prišel, srkal iz kangel in šele pri zadnji spoznal, kakšno mu je kmet zagodel. Namršil je obrvi in jezno vzkliknil:

»Mleko je mati, žganje pa norec sveta! Kmet, ne ti in ne tvoj stan me ne bosta nikoli več videla!«

In res ga ni nihče več videl.

Koroška narodna

Uganke

Da, škarjice ima,
pa misliš, da suknjice striči zna?
Črne smo jih iz potoka dobili,
a rdeči so se iz lonca kadili.

(rak)

V gozdovih dom je bil njegov,
fašist pred njim je trepetal.
Boril se je za vsako vas,
slavil ga bo še pozni čas.

(partizan)

Lučke v travici prižgane
dvignejo se nad poljane.
Kadar jih v rokó vloviš —
prstkov si ne osmodiš.

(kresnica)

Obesili so jo na drog,
vriskaje sije naokrog.
Najljubša nam je v domovini -
z rdečo zvezdo na sredini.

(zastava)

Sredstva proti muham

Najuspešnejše sredstvo proti muham je prašek DDT. Z njim naprašimo stene, strop, pod in pohištvo. Šele naslednji dan vso opremo obrišemo, muhe pa pobrišemo in zažgemo, ker so nekatere samo omamljene. Namesto prahu vzamemo lahko tudi emulzijo in jo z razpršilcem razpršimo po prostoru. Jasno pa, da so uspešno sredstvo tudi razni muholovci, ki se jih naše gospodinje največ poslužujejo.

DOKUMENTI DOKUMENTI DOKUMENTI

AUSCHWITZ 44

Dnevnik taboriščnega zdravnika

Ta geto so leta 1939/40 ustanovili Nemci. Njegovi stanovalci so delali v oboroževalni industriji in so zaradi nezadostne prehrane in zaradi hudih epidemij umirali v množicah. Jeseni leta 1944 je ostalo pri življenju še 70.000 ljudi.

Zdaj se je tudi za te približal konec. Vsak dan ob Judovski rampi ustavita dva tovorna vlaka, nabito polna ljudi, ki jih spode iz vagonov, takoj selektirajo tako, da krene 95 % teh nesrečnežev na levo, torej v smrt in le 5 % na desno — v življenje.

Pri enem teh transportov odkrije dr. Mengele grbavca, starega kakih 60 let, zraven njega pa visoko rastlega mladeniča — toda šepavega. Oče in sin ...

Za dr. Mengeleja prav šolski primer degeneracije židovske rase. Brž napiše nekaj na listek in pošlje oba človeka z esesovcem, ki ima Mengelejev listek, v krematorij I.

Bliže se poldne, ko me pokličejo k vratom, kjer stojita oče in sin v spremstvu esesovca.

Preberem listek dr. Mengeleja, ki je namenjen meni: »Obdukcijska dvorana — krematorij I. Vodeči zdravnik naj preišče oba človeka. Očetu in sinu je treba vzeti vse potrebne mere. Izvidi o preiskavi z natančnimi podatki, posebno pa z vzroki najdenih pomanjkljivosti je treba natančno spisati.

Drug listek je namenjen Oberscharführerju Mussfeldu. Kaj pomeni, mi ni treba ugibati! Oče in sin sta zaradi stradanja v getu Lodža popolnoma izčrpana. Trepetaje me pogledujeta. Rečem jima nekaj tolažilnih besed, stopam pred njima prek sončnega dvorišča in ju odvedem v secirno dvorano. Na vso srečo trenutno ni na mizi nobenega trupla.

Ne preiskujem ju v mračnem secirnem prostoru, temveč v svoji prijazni, svetli delovni sobi.

Oče mi pripoveduje, da je bil upoštevan grosist v manufakturi v Lodžu in da se je dostikrat peljal na Dunaj, da bi tam konzultiral razne ortopede zaradi sina.

Najprej temeljito preiščem očeta. Ukrivljenje hrbtenice je nastalo zaradi rahitisa. Kljub najbolj natančni preiskavi ne morem najti nobenih drugih bolezenskih simptomov.

Stari mož se mi tako smili, da se mu zlažem in rečem, da ga bodo od tu skoro gotovo spravili v delovno taborišče.

Tudi s sinom se pred preiskavo nekoliko porazgovorim. Popolnoma je strt in mi s trepetajočim glasom pripoveduje o strahotnih doživljajih v štirih letih in pol, odkar je živel v getu. Kot 10-letni deček je prišel v tako rekoč hermetično zaprti geto. — Njegova mehkočutna nežna mati je zapadla v melanholijo. Cele tedne je komaj kaj jedla, samo da bi ostalo več za moža in otroka. Ta izrazito judovska žena in mati je umrla že prvo leto bivanja v getu.

Zdaj sta oče in sin prispela v krematorij I taborišča Auschwitz. In jaz, židovski zdravnik, ju moram natanko preiskati, preden gresta v smrt. In kasneje ju bom moral še secirati!

Ob misli na to, da sem izročen na milost in nemilost, bi skoro zblaznel. Čigava volja je, da se je nad naš narod zgrnila taka neskončna veriga grozot in trpljenja?

Zberem vso svojo energijo in preiščem mladeniča. Kopitasta noga je po nekaj izredno veščih operacijah povsem gibljiva, tako da more pacient normalno hoditi, seveda le s pomočjo bandaž in ortopedičnih čevljev. Sicer pri fantu ne najdem nobenih znakov kakega obolenja.

Svoja pacienta vprašam, če bi kaj jedla. Povesta mi, da sta zelo lačna. Prineso jima golaž z makaroni, kar sta pospravila z velikim tekom. Njuna zadnja večerja ... Čez pol ure ju odpelje Oberscharführer Mussfeld v krematorij. Tam se morata sleči in nato slišim strele. Oberscharführer Mussfeld je izpolnil povelje »zdravnika« dr. Mengeleja.

DOKUMENTI DOKUMENTI DOKUMENTI

Železniška nesreča, ki se je pripetila pred kratkim v mestecu Weeton blizu Bleckpoola v Angliji, je sprožila živahne komentarje v angleškem tisku. Razen smrtnih žrtev in velikega števila poškodovanih je nesreča prinesla veliko očitkov na račun angleške železnice. — Brzovlak, ki je peljal potnike v znana letovišča na zahodni angleške obali, se je zaletel v tovorni vlak. Prva dva vagona sta odletela v zrak, kakor da sta iz lepenke. Posebna komisija angleških železnic, ki raziskuje nesrečo, je ugotovila, da je nesrečo zakrivila nepazljivost železničarjev

Hans Werner Richter 1

PORAŽENI

I.

Guehler je pod noč stal in gledal prek jezera. Na drugi strani jezera so se prižigale in znova ugašale luči. Iz vinograda, na koncu oddaljenega polja, je prihajal vonj jeseni. Guehler je snel čelado, ki ga je težila, in prestavil jermenček. Na cesti, za njim, je pričela trobiti trobenta. Njeni zvoki so bili razvlečeni in jokavi, potem pa so se porazgubili. Guehler je dvignil glavo. Pozorno je zrl na drugo stran, proti niskim šotorom, ki so stali razkropljeni po polju.

Nekdo je pritekel mimo njega in zaklical:

»Preplah!«

Tudi onstran, na drugi strani jezera, je zatrobila trobenta. Zvok je visok in rezek priplaval prek jezera in zamrl. Zatem so se ponovili jokavi zvoki prve trobente.

»Preplah,« je pomislil Guehler, »že spet lažen preplah.«

Zrl je na drugo stran proti šotorom. Zvoke trobente je bilo slišati že z vseh koncev jezera.

»Guehler, Guehler!« je zaslišal klice iz šotora. Nekdo je naglo stopil k njemu.

»Kaj je, Beijerke?« je vprašal.

»Mar ne slišiš, hudič že spet zganja svoje.«

»Kdo zganja?«

»Hudič!« je vzkliknil Beijerke in stekel nazaj v mrak. Guehler je stopil proti šotorom.

»Vselej enako,« je pomislil, »kdo bi se zaradi tega vznemirjal.«

V mraku je zagledal senco. Menažka je udarjala ob plinsko masko.

»Kaj je?« je dejal.

»Italijani,« je odvrnil neki glas iz teme.

Pričel je teči. Snel je čelado in se opotekel prek polja.

»Italijani,« je pomislil. »Italijani. To je vendar nemogoče.«

Tekel je vedno hitreje. Pred njim se je pojavilo nekaj luči. Po tleh so blodile luči žepnih svetilk. Sredi svetlobnih stožcev je bilo slišati glasove.

»Kje je šotorski klin?« je dejal nekdo, »prekleto, kje je šotorski klin?«

»Pusti to plinsko masko, to je moja plinska maska.«

»Človek, postavi to strojnico stran, ti pravim; postavi to strojnico stran!«

Stekel je proti avtomobilu, ki je stal pod drevesom. Za avtomobilom se je nekaj premikalo.

»Konz, si ti?«

»Da, prav da si tukaj.«

»Kaj se je spet pripetilo?«

»Italijani so kapitulirali. Nocoj so pokvarili naše kuhinjsko vozilo. Pravijo, da je vojna končana.«

»Kaj,« je dejal Guehler, »Italijani so končali? To pomeni, da bomo tudi mi nehali.«

»Ne verjamem,« je dejal Konz.

Porinil je strojnico na avtomobil.

»Torej, poprimi!« je dejal.

»Tako, lepa stvar,« je dejal Guehler in pomislil: »Mir. Miru vzklikajo, kapitulirali so. Končano je, ljubi bog, končano je.«

»Pohiti, čas je!« je dejal Konz.

Guehler je položil svojo puško na avtomobil in vrgel za njo še čelado. Konz je vzkliknil:

»Je vse zgoraj?«

»Da,« se je zaslišal neki glas iz teme.

»Imate moje stvari?« je dejal Guehler.

»Da, vse je na avtomobilu.«

»Pa strojnica?«

»Spredaj, levo v kotu. Vse je v redu,« je dejal Konz.

Prišli so še ostali ter poskakali drug za drugim v avtomobil. Vsi so kosmato preklinjali. Motor je zahropel in pričel enakomerno brneti. Sedeli so stisnjeni drug ob drugem in se poskušali čim udobneje namestiti.

»Pripni mi plinsko masko, Holzgrebe!«

»Utihni že s to tvojo plinsko masko; čemu ti bo zdaj maska?«

»Zapri gobec!« je dejal Holzgrebe.

Avtomobil se je premaknil in zatem obstal. Preko polja je pritekel Hahnemann.

»Vsi dol, porivajte!«

Poskakali so z avtomobila in pričeli porivati kolesa.

»Kakšno osrane je ta vozač,« je dejal Konz.

Avtomobil je počasi vozil preko polja. Guehler je bil s hrbtom naslonjen na voznikovo kabino. Premišljeval je:

»Končano je. Zdaj ne bodo mogli več vzdržati.«

Na cesti so stali avtomobili, drug za drugim v vrsti. Njihovi motorji so bili obrnjeni proti jugu.

»Vidiš lesene križe?« je dejal Beijerke.

Guehler se je obrnil.

»Kje?« je vprašal.

»Tam, na tovornjaku.«

Na tovornjaku so bili naloženi leseni križi. Sami so jih morali tesati več tednov.

»Staremu ne bodo napravili veselja,« je dejal Guehler.

Zrl je proti križem, ki so se s svojo temno barvo razločno odražali med drevjem.

Beijerke se je zazrl v Guehlerjev obraz in se nasmehnil.

»Mar jih bomo tudi mi potrebovali?« je dejal.

»Premalo jih je. Dvajset jih ne bo zadostovalo.«

Stala sta na avtomobilu in zrla v noč.

»Tudi brez tega bo kmalu vse končano,« je dejal Guehler.

Malce ga je zeblo. Pot z njegovega čela se je počasi sušil. Avtomobil je peljal mimo lesenih križev. Za trenutek se mu je zdelo, da se premikajo in grozeče bližajo. Toda zatem so izginili za njim v temi.

»Ste slišali, ostro nabijte puške in zakočite!« je dejal Konz.

Guehler je vzel strojnico in jo postavil predse na kabino.

»Končno ste prispeli,« je vzkliknil nekdo, ki je stal na cesti.

Nobeden ni odgovoril. Avtomobil je zapeljal na prazen prostor, ki je zijal med sicer tesno strnjeno kolono. Ropotanje in žvenketanje je polagoma zamrlo. Nad kolono je vladala tišina. Beijerke je šepnil:

»Čisto spredaj smo.«

»Da,« je dejal Guehler, »tretji avtomobil.«

Zatem sta znova umolknila. Avtomobil se je premaknil. Skozi noč je bilo slišati uspavajoče brnenje motorjev. Vedno močnejši nočni veter je prinašal z vrtov vonj zorečega vina. Vozili so vso noč. Zaspani in zaviti v odeje so sedeli po klopeh. Zdanilo se je. S polj so se vzdigovali lahni megleni oblaki. Peljali so se skozi neko mesto. Na cesti so stali raztrgani otroci in klicali:

»Tedesco caputt! Tedesco caputt!«

»Kaj pravijo?« je šepnil Beijerke.

»Da smo na koncu, caputt, razumeš,« je dejal Guehler.

»Kdo je na koncu?«

»Mi, ali pa oni zgoraj, kakor pač vzameš.«

»Neumnost,« je dejal Beijerke, »kmalu bomo uredili to zadevo z Lahi.«

»Upajmo, da je ne bodo oni z nami,« je dejal Guehler. Pripeljali so do neke vzpetine za mestom. Cesta se je vzpenjala v vijugastih ovinkih. Avtomobili so se drug za drugim vzpenjali na hrib. Vozili so skozi gozd, ki je pokrival vzpetino, zatem pa poleg nekih hiš. Pred nekim ovinkom se je kolona nenadoma ustavila. Avtomobili so se nakopičili drug za drugim. Vozniki so preklinjali.

»Kaj je tam spredaj?« je vzkliknil nekdo in odprl vrata avtomobila.

»Zastoj, najbrž zatrpana cesta,« je dejal Guehler.

NAŠ RAZGOVOR

„Unicevalce rib je treba kaznovati"

Ko sem pred dnevi sedel na sotočju obeh Sor »na ciganski plaži« v Sovodnju, kot pravijo temu kraju Ločani, sem nedaleč od sebe zagledal postavnega moža, ki je ob vodi lovil ribe. Brž sem prepoznal, da je to znani loški ribič France Škrl, ki je eden izmed prvih ustanoviteljev ribiškega društva v Škofji Loki in sedanji gospodar ribiške družine. Približal sem se mu in ga zaprosil, naj mi pove kaj o delu njihove ribiške družine, o problemih itd. Rade volje je za nekaj časa odložil ribiško palico in že sva bila sredi živahnega razgovora. Tov. Škrl je začel pripovedovati:

»Ribiško društvo je bilo v Loki ustanovljeno leta 1946. Štelo je komaj 40 članov. Naša največja takratna naloga je bila, čimprej obnoviti ribji zarod v obeh Sorah, ki je bil med vojno precej uničen. To nam je po nekaj letih dela tudi uspelo, čeprav smo večkrat naleteli na težave. Naša družina šteje danes 60 članov. Vsi se vedno trudimo, obogaliti Seri čim številnejšimi ribami. Vsako leto vzredimo nekaj 1000 postrv. Letos smo v manjših potokih v ložili preko 70.000 mladih postrv (od tega 4000 amerikank). — V enem letu jih bomo preložili v Soro. Toda vse kaže, da je nam trud zaman, kajti v zadnjem času so zelo pogoste zastrupitve rib in ribjega zaroda. Razni struge odpadki, ki jih mečejo v vodo, so za ribe zelo škodljivi. Strogo bi morali biti kaznovani vsi tisti, ki zaradi nepremišljenosti in malomarnosti mečejo v vodo najrazličnejše kemikalije. Naše vode so prav zaradi teh zastrupitev mnogo manj bogate kot so bile pred leti.«

»Ali imate kakšne posebne načrte za razvoj ribištva v Škofji Loki?«

»Sedanji gojitveni bazen oziroma valilnica za mlado ribo, ki je na škofjeloškem gradu, postaja iz leto v leto premajhna. Ker je tudi lokacija neprimerna in neprikladna za prenos rib, bi želeli zgraditi večjo valilnico ob Kresovem mlinu ob Sori. V mestu samem bi imeli radi manjši bazen za postrvi in druge ribe, ki bi jih prodajali gospodinjam in turistom. Seveda bi za vse to rabili potrebna finančna sredstva, ki jih sami ne zmoremo, potrebna pa bi bila tudi večja prizadevnost vseh naših članov.«

FRANCE ŠKRLJ

»Kot dolgoletni ribič, mi prav gotovo lahko poveste tudi nekaj besed o vaših ribiških uspehih.«

»Z lovljenjem rib se ukarjam že z mladih let. V svoji več kot 35-letni ribiški karieri sem ulovil do danes tri sulce, težke po 7 kg, in enega, težkega 6 kg, pred dnevi prav na tem mestu, to je ob sotočju Sor.

Pred leti pa sem videl nekaj, kar se pri ribah le poredkoma vidi. V vodi sem zagledal plavajočega klina, ki se je udušil zaradi prevelike požrešnosti. Pogoltnil je namreč velikega goša - kačo. — Zanimivo je bilo gledati veliko ribo, ki ji je pri ustih in pri repu visela črna kača. Še danes mi je žal, da tega tako redkega slučaja nisem slikal.«

Tako sva končala najino kramljanje in poslovil sem se od najstarejšega aktivnega člana škofjeloške ribiške družine, ki žrtvuje ogromno prostega časa za razvoj ribištva v tem delu Gorenjske. — Samo letos je opravil več kot 350 prostovoljnih delovnih ur pri vzreji postrvi in nekaterih drugih ribiških delih.

V. R.

Za občinski praznik — tek po kranjskih ulicah

Triglav pred ASKÖ

Udovčeva ter Marko in Miha Hafner zmagovalci

Kranj, 30. julija

Včeraj pozno popoldne so gorenjski atleti s tradicionalnim tekom po mestnih ulicah počastili letošnji jubilejni praznik občine Kranj. Blizu 30 iz vse Gorenjske se jih je zbralo na startu, v svoji sredi pa so pozdravili tudi predstavnike velikega športnega društva ASKÖ iz Celovca. Start vseh tekov je bil pred kranjsko Delikateso, proge pa so se končale pred Gorenjskim sejmom.

V teku žensk na 600 metrov dolgi progi je zmagala atletinja domačega Triglava Mira Udovčeva, ki je kar za deset sekund prehitela ostale. Tudi v disciplini mladincev in članov sta bila najuspešnejša domačina — pri mladih kandidat za evropsko atletsko prvenstvo Marko Hafner, pri starejših pa Miha Hafner.

Pokal Občinskega ljudskega odbora Kranj je kot najboljša ekipa osvojil atletski klub Triglav pred avstrijskim ASKÖ.

REZULTATI

ženske (600 metrov) — 1. Udovč (Triglav) 1:57,0; 2. Majer (Kamna gorica) 2:07,6 itd.; **mladinci (1000 metrov):** 1. Hafner (Triglav) 2:34,1; 2. Maurer (ASKÖ) 2:36,3 itd.; **člani (1400 metrov)** — 1. Hafner (Triglav) 4:02,4; 2. Cvirn (Triglav) 4:03,7 itd.; **ekipe** — 1. Triglav (Kranj) 15:18,3; 2. ASKÖ (Celovec) 15:35,2 itd. **jž**

ODBOJKARSKI TURNIR
Jesenice, 29. julija

Danes je bil na Jesenicah odbojkarski turnir za pokal mesta Jesenice. Udeležili so se ga odbojkarski klubi iz Novega mesta, Kanala, Žirovnice in Jesenic. Največ točk, in sicer šest je dobil OK Novo mesto, po tri Kanal in Jesenice in dve Žirovnica. Pokal, za katerega tekmujejo na Jesenicah že od leta 1954, je tokrat osvojilo Novo mesto.

BRZOPOTEZNI ŠAHOVSKI TURNIR
Kranj, 30. julija.

V počastitev 20-letnice ljudske revolucije in občinskega praznika je bil danes v prostorih Šahovskega društva Kranj individualni brzopotezni šahovski turnir.

Prvo mesto je zasedel Deso Bukovac, sledijo pa mu Franc Škrab, Vlasto Bertoncelj, Franc Štagar, Boris Simić in drugi. **-ac**

MALI OGLASI

PRODAM

Prodam 940 m² stavbne parcele v Gorenjah. Zazidljivost že potrjena z odločbo. Polzve se Visoko 71 2990

Prodam takoj hišo ali zamenjam. Povh Ivan, Zasavska 22, Kranj 2992

Motorno kolo Puch SVS 175 ccm, odlično ohranjeno, **ugodno prodam.** Naslov: Slapar Damijan, Proletarska 27, Tržič 2993

Zelo ugodno prodam avto Ford — limuzino zaradi graditve nove hiše. Naslov v oglasnem oddelku

Prodam pomivalno mizo, samsko opravo in otroško posteljico. Cena Klanc 24, Kranj 3030

Prodam hrastove vereje za ograjo **in hrastove hlode.** Naslov v oglasnem oddelku 3031

KUPIM

Kupim vseljivo stanovanje ali enodružinsko hišo. Pismene ponudbe pod »Gotovina-« oddati v oglasni oddelek 2959

Stiskalnico ekscentrično 30 tonsko kupimo. Zavod za zaposlovanje invalidnih in drugih oseb Ptuj 3032

OSTALO

Sprejmem delavca vajenega dela v cementninarski stroki. Plača po dogovoru. Likozar Marjan, Benedikova 18, Kranj 3005

Starejši koroški Slovenec bi se rad dopisoval z osebo, ki mu je poznana slovenska literatura. Dopise poslati na naslov: Anton Serajnik, St. Jakob im Rosental, Postfach 7, Koroška, Avstrija 3033

25. julija sem izgubil od Škofje Loke — Sv. Duh — Trata aktovko, **zračnico za motorno kolo in moške čevlje** »Borovo« št. 42. Pošten najditelj naj javi svoj naslov na LM Šk. Loka 3034

Izjava: Podpisana Kocjan Marija iz Zg. Jezerskega 114 izjavljam, da sem lastnik vsega premičnega in nepremičnega premoženja. Opozarjam vse stranke katere bi kaj kupile od mojega moža, da so vsi predmeti moja last. Ravno tako tudi nisem plačnik dolgov, ki bi jih napravil moj mož 3035

V četrtek 27. julija sem izgubila od Tekstilne šole mimo osnovne šole do avtobusne postaje **svetlo drap brezrokavno jopico,** ki ima spredaj norveški vzorec v rjavem in zelenem. Prosim proti nagradi vrniti v oglasni oddelek 3036

Preklicujem besede, ki sem jih izrekel o Mašič Dragotu in njegovi ženi **kot neresnične.** Hudiček Ludvik 3037

Odprli smo javno kopališče. Kopalnica je odprta vsak dan. Se priporoča Frivsko frizerski salon, Staneta Žagarja 40, Primskovo, Kranj 3038

KINO

Kamnik »DOM«: 31. julija francoski film ČRNI ORFEJ ob 20. uri

Jesenice »RADIO«: 31. julija italijanski film VELIKA VOJNA, 1. avgusta francoski film SESTANEK S HUDIČEM

Jesenice »PLAVŽ«: 31. julija in 1. avgusta italijanski film VELIKA VOJNA

Kor. Bela: 31. julija ruski film ŠOFER PO SILI

Radovljica: 1. avgusta sovjetski film BALADA O VOJAKU ob 20. uri

Bled: 31. julija francoski film NESREČNIKI II. DEL

Storžič: 31. julija italijanski film JEZ NA PACIFIKU ob 10. in 18. uri premiera poljskega filma KANAL ob 18. in 20. uri, 1. avgusta ameriški film ZLATA TROBENTA ob 10. in 16. uri, poljski film KANAL ob 18. in 20. uri zadnjič

Letni kino »PARTIZAN«: 31. julija amer. film ZLATA TROBENTA ob 20. uri 1. avgusta premiera amer. filma COWBOY ob 20. uri

Svoboda: amer. film ZLATA TROBENTA ob 20. uri

Namiznoteniški turnir za »Pokal Kranja«

Z belo žogico na praznični dan

Pri moških — Zagreb ali Triglav, pri ženskah — Triglav

Kranj, 30. julija

Gorenjsko metropolo je danes, ob njenem prazniku in jubileju velikega začetka ljudske revolucije, obiskalo na tisoče ljudi. Vendar to niso bili navadni ljudje — bili so prvoborci, udeleženci narodnoosvobodilne borbe, aktivisti, skratka revolucionarji — kovači boljšega življenja. Vsi so želeli čimdostojneje proslaviti kranjski praznik ob 20-letnici velikega tretjega, ko je pod Storžičem partizanska puška pokosila nemškega bankirja in izkoriščevalca. — Vsako leto se ob tem času v Kranju srečajo tudi igralci namiznega tenisa in se v dvodnevnem prijateljskem tekmovanju pomerijo za Pokal Kranja. Ni slučaj, da so se vrli organizatorji tradicionalnega turnirja — člani, posebno pa funkcionarji kranjskega namiznoteniškega kluba — letos še posebno potrudili, da tekmovanje kar najlepše uspe ter da gledalcem oskrbijo prijeten užitek ob gledanju dvobojev z belo žogico. Njihovemu vabilu so se tokrat odzvali igralci Polizei Sport Vereina iz Stuttgarta, Bundes Bahn Sport Vereina in Semperita z Dunaja, državnega prvaka Zagreba, Fužinarja iz Raven in Ljubljane; seveda pa so se v tekmovanje vključili tudi člani domačega Triglava.

Tekmovanje se je pričelo že včeraj, nadaljevalo pa danes ves dan. Medtem ko to poročamo, še traja. Moški tekmujejo po sistemu Swaithling, ženske pa po sistemu Corbillion za prehodni »Pokal Kranja«, ki ga je doslej dvakrat osvojila moška ekipa Ljubljane (1957 in 1959), dvakrat moška ekipa Triglava (1958 in 1960), medtem ko je imela ženska trofeja le enega lastnika — lani dunajski Semperit. Tudi letos bosta najboljši moški in ženski ekipi prejeli pokal Kranja, drugoplasirana moška ekipa bo osvojila pokal Glasa, druga najboljša ženska ekipa pokal Sportnega društva Triglav, ki so ga doslej osvojile igralke Lombika, dvakrat Semperita in lani domačinke. Tretji moški ekipi bo letos prvič pripadal pokal Okrajnega ljudskega odbora.

REZULTATI

moški: Triglav : Ljubljana 5 : 2, Triglav : PSV 5 : 1, Triglav : BBSV 5 : 2, Zagreb : Ljubljana 5 : 3, Zagreb : PSV 5 : 0, Zagreb : BBSV 5 : 2, Ljubljana : PSV 5 : 1, Ljubljana : BBSV 2 : 5;

ženske: Triglav I : Fužinar 3 : 1, Triglav I : PSV 3 : 0, Triglav I : Triglav II 3 : 0, Triglav II : PSV 0 : 3, Triglav II : Semperit 3 : 0, Triglav II : Fužinar 2 : 3, Fužinar : Semperit 3 : 2, Fužinar : PSV 0 : 3, PSV : Semperit 3 : 0.

Pri moških tremutno vodita, s tremi dobljenimi dvoboji, domači Triglav v postavi Teran, Tome in Frelih II ter Zagreb v postavi Hrbud, Uzorinac in Kos (Zupančič). Obe moštvi imata tudi enak količnik — 15 : 5. O prvem mestu bo torej odločil medsebojni dvoboj, ki bo na sporedu zvečer in o katerem bomo poročali v sredini številki našega lista. — Pri ženskah je prvo mesto praktično že osvojila ekipa domačega Triglava, ki jo zastopata Plutova in Knapova — kajti srečati se morata še s Semperitom, ki doslej še ni zabeležil zmage, medtem ko sta Kranjčanki vse dvoboje odločili v svojo korist.

TAG

POSVETOVANJE O LOKALNEM TISKU

Kranj, 29. julija

Danes je bilo v prostorih uredništva »Glasa« posvetovanje o problemih lokalnega tiska, ki so se ga udeležila nekatera uredništva pokrajinskih listov. V uvodni besedi je Slavko Beznik obrazložil nekaj bistvenih problemov, ki so vplivali na razvoj pokrajinskega tiska. V splošni razpravi so pozneje načeli vprašanje nagrajevanja v pokrajinskem tisku, vprašanje strokovnega izobraževanja novinarjev preko občasne prakse pri večjih listih in dnevnikih ter končno še o razširitvi dopisništev za posamezne občine. Razprava je potekala v izmenjavi zapažanj. Obžalovati pa je, da na posvetovanju ni sodelovalo več slovenskih pokrajinskih listov.

V nedeljo so gostje iz pokrajinskih listov prisostvovali otvoritvi prenovljenih prostorov uredništva »Glasa«.

OBJAVE

OBVESTILO

Kmetijska zadruga v Naklem obvešča interesente, da morajo zaradi sigurnosti dobave zaklanih kokoši in piščancev — pohancev iste naročiti en dan prej do 12. ure, lahko tudi na telefon 2658. Žive kokoši in piščance vseh starosti, različnih pasem za pleme, in kvalitetne pohance pa lahko dobite vsak dan na zadružnem obratu Pivka 10.

V SPOMIN NA ORGANIZATORJE OF

Britof, 30. julija

Sinoči zvečer je bila v Britofu pri Kranju velika proslava posvečena 20. obletnici vstaje in pričetek praznovanja 8 krajevnega praznika prebivalcev bivše občine Predoslje, ki jo je pripravila Krajevna organizacija ZB Britof v sodelovanju z ostalimi družbenimi in političnimi organizacijami tega kraja. Na malem gričku ob glavni cesti se je do 19. ure zbralo veliko število domačinov, okoličanov in borcev NOB iz različnih krajev občine in Gorenjske. Slovesnost je otvoril predsednik Krajevne organizacije SZDL Britof Slavko Vesel, za njim pa je imel zastopnik občinskega odbora ZB Kranj Stane Toplak govor, v katerem je opisal boj in organizacijo tamkajšnjih domačinov med NOB. Odkril je tudi lepo spominsko obeležje iz pohorskega kamenja, na katerem je napisano: **»29. julija 1941 je bil na tem mestu prvi posvet organizatorjev OF tega področja«.** Potem ko so predstavniki organizacij položili k obeležju še številno cvetje, so izvedli kratek kulturni program, pri katerem je med drugim sodelovala tudi godba na pihala DPD Svobode iz Kranja.

Tovarna obutve Peko Tržič

je na zahtevo kupcev potrojila svojo proizvodnjo, posebno lahke damske obutve in modernih natikačev. Znatno je povečala tudi proizvodnjo svojih znanih in povsod cenjenih goodyear moških čevljev ter sodobne otroške obutve v lahki šivani in lepljeni izdelavi.

Tovarniški žig »Peko« vam je vedno porok za prvovrstni izdelek in za solidnost cen.

Na Gorenjskem sejmu od 28. julija do 8. avgusta razstavljamo razne velikosti žog in higienskih igrač iz plastičnih mas. Oglejte si naš paviljon na I. razstavišču Gorenjskega sejma. Letos razstavljamo prvič.

Se priporoča

„UZOR" - ZAGREB

Z včerajšnjega odkritja spomenika revolucije v Kranju